

ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΑΣ ΞΕΝΑΣ ΧΩΡΑΣ

ΑΙ ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΙΣΟΤΙΜΙΩΝ

Τοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ε. ΣΑΠΟΥΝΤΖΑΚΗ

1. Ἡ χρησιμότης μιᾶς μελέτης ἐπὶ τῶν μεταβολῶν τῶν τιμῶν διεθνῶς

Ἡ μελέτη τῶν μεταβολῶν τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως, τῶν ἐξελίξεων τῶν τιμαρίθμων καὶ εἰδικώτερον τοῦ κόστους τῆς ζωῆς, ὄχι μόνον εἰς ἐθνικὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς διεθνή κλίμακα, παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον :

α) Ἐπιτρέπει νὰ ἐκτιμήσωμεν τὸν ρυθμὸν τῶν διεθνῶν ἀξήσεων τῶν τιμῶν, τὴν ἔντασιν τῶν πληθωριστικῶν πιέσεων εἰς τὰς διαφόρους χώρας, ὡς καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν μέτρων τῆς νομισματικῆς τῶν πολιτικῆς.

β) Παρέχει τὴν δυνατότητα νὰ ἐξετάσωμεν τὰς σχέσεις τῶν ἀγοραστικῶν δυνάμεων τῆς δραχμῆς καὶ τῶν ἄλλων νομισμάτων, τὰς μεταβολὰς τῶν, τὰς τυχόν ἀποκλίσεις τῶν ἀπὸ τὰς ἐπισήμους τιμὰς συναλλάγματος, καθὼς καὶ τὰς ἐπιδράσεις τῶν ἀποκλίσεων αὐτῶν ἐπὶ τῶν εἰσαγωγῶν, τῶν ἐξαγωγῶν, τῆς τουριστικῆς κινήσεως, τῆς εἰσροῆς ξένων κεφαλαίων κλπ.

γ) Διευκολύνει νὰ κατανοήσωμεν κρίσιμα συναλλαγματικά γεγονότα καὶ προβλήματα, ὡς ἡ τελευταία ὑποτίμησις τοῦ γαλλικοῦ φράγκου, ἡ πρόσφατος ἀνατίμησις τοῦ μάρκου, ἡ διεθνὴς πτώσις τῆς τιμῆς τοῦ χρυσοῦ, τὸ ἐνεργητικὸν ἰσοζύγιον πληρωμῶν τῆς Ἰαπωνίας, αἱ προβλέψεις διὰ τὴν ἀνατίμησιν τοῦ γιέν κλπ. Τὰ τελευταία αὐτὰ μᾶς πείθουν, ὅτι ἡ τοιαύτη ἔρευνα τῶν διεθνῶν τιμῶν εἶναι συγχρόνως καὶ ἐπίκαιρος.

Μὲ τὰ στοιχεῖα, τὸν χρόνον καὶ τὰς δσας δυνατότητας ἡμπορεῖ νὰ διαθέσῃ μία σύντομος ἰδιωτικὴ μελέτη, θὰ ἐξετασθοῦν, εἰς τὰς ἐπομένους σελίδας καὶ τὰς κυριωτέρας χώρας. αἱ ἐξελίξεις τοῦ κόστους ζωῆς (τῶν δεικτῶν τιμῶν καταναλωτοῦ), αἱ τελευταῖαι τιμαὶ τῶν βασικῶν εἰδῶν τῆς οἰκογενειακῆς καταναλώσεως, τὸ ὕψος μερικῶν, τυπικῶν ἐργατοὑπαλληλικῶν εἰσοδημάτων, ἡ μηνιαία δαπάνη μιᾶς 4μ.λοῦς οἰκογενείας, καθ' ὡς καὶ αἱ ἐξ αὐτῆς προκύπτουσαι παρατηρήσεις, ὡς

πρὸς τὴν «ἀκριβειαν τῆς ζωῆς», τὰ συναλλαγματικὰς ἰσοτιμίας κλπ.

Τὰ συγκεντρωθέντα στοιχεῖα περιελήφθησαν εἰς 4 πίνακας. Ἐξ αὐτῶν ἐξάγονται καὶ τονίζονται αἱ κυρίως ἐνδιαφέρουσαι διαπιστώσεις. Οἱ πίνακες, κατ' ἀνάγκην, εἶναι ἀρκετὰ ἐκτενεῖς. Τὸ μέγεθός των, ὅμως, συντελεῖ εἰς τὴν συντομίαν τῆς ὅλης μελέτης.

2. Ἡ αὔξηση τοῦ κόστους ζωῆς, εἰς τὰς κυριωτέρας χώρας, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη

Ἡ οἰκονομικὴ θεωρία καὶ πολιτικὴ, μὲ τὴν πρόδοον τὴν ὁποῖαν ἐπραγματοποίησαν ἀπὸ τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ μεσοπολέμου, ἐπέτυχαν ἀμέσως μετὰ τὸν πόλεμον, μὲ σχετικῶς ἀπλοῦς νομισματικούς καὶ δημοσιονομικούς χειρισμούς, ὅχι μόνον νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰς κυκλικὰς ὑφέσεις τῆς φιλελευθέρου οἰκονομίας, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐφαρμόσουν, εἰς ὁλόκληρον σχεδὸν τὸν χῶρον τῆς, μίαν πολιτικὴν ταχυρροῦθμου οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Μὲ τὴν συμπαράστασιν τεχνολογικῶν, ἐθνικῶν, κοινωνικῶν, στρατιωτικῶν, ὡς καὶ παραγόντων διεθνοῦς ἀνταγωνισμοῦ, ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις, πρὸ πάντων εἰς τὰς βιομηχανικὰς καὶ ὑπὸ ἐκβιομηχανίῳ χώρας (ΗΠΑ, Γερμανίαν, Γαλλίαν, Ἰαπωνίαν, Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν, Ἑλλάδα κλπ.) ἐκινήθη μὲ ρυθμὸν ἐντυπωσιακόν, ἄγνωστον διὰ τὴν προπολεμικὴν ἐποχὴν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας, ὅπως τὴν Ἰνδίαν, τὰς Φιλιππίνας, τὴν Ἰνδονησίαν, τὰς ἀραβικὰς χώρας, τὴν Πορτογαλίαν, Τουρκίαν κλπ., ἂν καὶ βραδυτέρα, ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις ὑπῆρξε σημαντικὴ. Ἔτσι, ἐὰν ἐξετάσωμεν τὰς μεταπολεμικὰς ἐξελίξεις εἰς τοὺς ἐθνικοὺς λογαριασμοὺς τῶν χωρῶν τῶν ἐλευθέρων οἰκονομιῶν, θὰ καταλήξωμεν εἰς τὴν γενικὴν διαπίστωσιν, ὅτι μεταπολεμικῶς, διὰ τὸν διπλασιασμὸν τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματός των, ἀπαιτεῖται χρονικὸν διάστημα μικρότερον τῶν 10 ἐτῶν.

Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς, ὅχι μόνον δὲν ἐνεφανίσθησαν εὐκαιρίαι διὰ κυκλικὰς ὑφέσεις καὶ πτώσεις τῶν τιμῶν, ἀλλὰ ἀντιθέτως παρετηρήθησαν μακρὰ περίοδοι ὑπερθερμάνσεως τῶν φιλελευθέρων οἰκονομιῶν, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ νομισματικὴ καὶ ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ ἐκαλοῦντο συχνὰ νὰ ἐπέμβουν, διὰ νὰ ἀναστείλουν τὰς ὑψωτικὰς τάσεις τῶν τιμῶν, ἐνίοτε μάλιστα εἰς βάρος τοῦ ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ σημερινὴ οἰκονομία τῶν ΗΠΑ ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ πλέον κτυπητὰ παραδείγματα τῆς τοιαύτης ἀντιπληθωριστικῆς πολιτικῆς.

Ἀπὸ πλευρᾶς τιμῶν, κόστους ζωῆς εἰδικώτερον, δυνάμεθα ἐπομένως νὰ καταλήξωμεν εἰς τὸ ἐπίσης γενικὸν συμπέρασμα, ὅτι εἰς τὴν μεταπολεμικὴν φιλελευθέρου οἰκονομίας αἱ μεταβολαὶ τοῦ κόστους ζωῆς εἶναι ἀδιακόπως αὐξητικαί.

Εἰς τὸν ἐπόμενον ὑπ' ἀριθ. 1 πίνακα τῶν δεικτῶν τιμῶν καταναλωτοῦ εἰς τὰς κυριωτέρας φιλελευθέρου χώρας (1), τοῦ ὁποίου τὰ στοιχεῖα ἔχουν ληφθῆ ἀπὸ τὰ μηνιαῖα στατιστικὰ δελτία τοῦ Νομισματικοῦ Ταμείου καὶ τῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος, ὅπου μὲ βάσιν τὸ 1963=100 καλύπτεται μία ὁλόκληρος σχεδὸν βετία,

(1) Εἰς τὸν πίνακα περιλαμβάνονται 21 φιλελεύθεροι χῶροι, ἐπὶ πλέον δέ, παρὰ τὴν διαφορὰν τοῦ οἰκονομικοῦ τῆς συστήματος, ἡ γειτονικὴ Γιουγκοσλαβία.

Πίναξ 1

Δείκται τιμών καταναλωτού εις τὰς κυριωτέρας φιλελευθέρας Χώρας
(Βάσις 1953 = 100)

Χώραι	1965	1966	1967	1968	1969				Αυξήσις % μεταξύ 'Ιουλ. — Σεπτ. 1968/1969
					'Ιουλ. Σεπτ.	'Ιαν. Μάρτ.	'Απρ. 'Ιούν.	'Ιουλ. Σεπτ.	
Ἑλλάς	104	109	111	112	113	113	115	114	0,9%
Κοινὴ Ἀγορά:									
Δ. Γερμανία	106	109	111	113	113	115	116	116	2,7%
Γαλλία	106	109	112	117	117	122	123	125	6,8%
Ἰταλία	111	113	117	119	119	120	121	123	3,4%
Βέλγιον	108	113	116	119	119	122	123	123	3,4%
Ὁλλανδία	111	117	121	126	125	132	135	134	7,2%
Βόρειος Εὐ- ρώπη:									
Σουηδία	109	115	120	123	123	125	125	127	3,3%
Νορβηγία	110	114	119	123	123	125	126	127	3,3%
Φινλανδία	116	120	127	138	139	140	142	141	1,4%
Δανία	109	116	126	137	137	138	140	141	2,9%
Λοσιπὴ Εὐ- ρώπη:									
Ἀγγλία	108	112	115	121	121	125	127	128	5,8%
Ἑλβετία	107	112	116	119	119	121	121	122	2,5%
Αὐστρία	109	111	116	119	119	121	122	123	3,4%
Ἰσπανία	121	129	137	144	143	145	146	147	2,8%
Πορτογαλία	107	112	119	126	125	132	135	136	8,8%
Γιουγκοσλαβία	150	184	197	210	205	222	231	226	10,2%
Τουρκία	107	116	133	140	139	142	145	145	4,3%
Βόρειος Ἀμε- ρική:									
Η.Π.Α.	103	106	109	114	114	117	119	121	6,1%
Καναδάς	104	108	112	117	117	119	121	123	5,1%
Λοσιπὰ Χώ- ραι:									
Ἰαπωνία	112	117	122	129	129	132	135	138	7%
Ἰνδία	124	137	155	160	161	154	158	163	1,2%
Αὐστραλία	106	110	113	116	116	118	119	119	2,6%

τὸ ἄνωτέρω γενικὸν συμπέρασμα, ὃ μεταπολεμικὸς νόμος τῆς ἀδιακόπου αὐξήσεως τῶν τιμῶν εἰς τὴν φιλελευθέραν οἰκονομίαν ἐπαληθεύεται πλήρως. Καὶ μάλιστα, εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις, κατὰ τρόπον ἀρκετὰ ἐπιδεικτικόν. Πραγματικά:

1) Εἰς οὐδεμίαν χώραν παρατηρεῖται πτώσις ἢ ἔστω σταθερότης τῶν τιμῶν. Μακροχρονίως, ἄρα, παντοῦ καὶ πάντοτε, παρατηροῦνται, ἐντονώτεροι ἢ χαλαρότεροι, ἀλλὰ πάντως συνεχεῖς πρὸς τὰ ἄνω μεταβολαί.

2) Ἀναλυτικῶς κατὰ χώρας, ἂν ἐξαιρεθῇ ἡ Γιουγκοσλαβία, τῆς ὁποίας τὸ οἰκονομικὸν σύστημα δὲν συγκαταλέγεται μεταξύ τῶν φιλελευθέρων οἰκονομιῶν, προκύπτει, ὅτι μεταξύ 1963 καὶ Ἰουλ. - Σεπτ. 1969 (βλ. προτελευταίαν στήλην τοῦ πίνακος):

α) Αὐξήσιν ἄνω τοῦ 60%, τὴν μεγαλυτέραν, παρουσιάζει ἡ Ἰνδία (ὑψος δείκτου 163).

β) Αὐξήσεις 40 ἕως 50% ἐμφανίζονται ἡ Ἰσπανία, Τουρκία, Δανία καὶ Φινλανδία (δείκται ἀντιστοίχως 147 145 141 καὶ 141).

γ) Αύξήσεις 30 έως 40 % σημειώνουν η Ίαπωνία, Πορτογαλία και Όλανδία (δεικται 138 136 και 134).

δ) Αύξήσεις 20 έως 30% παρουσιάζουν 10, δηλαδή τὸ 1/2 περίπου τῶν χωρῶν τοῦ πίνακος (ἡ Ἀγγλίι με δεικτὴν 128, ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία με δεικτὴν 127, ἡ Γαλλία με 125, ἡ Ἰταλίι, τὸ Βέλγιον, ἡ Αὐστρία, ὁ Καναδᾶς με 123, ἡ Ἐλβετία με 122 καὶ αἱ ΗΠΑ με 121).

ε) Αύξήσεις 10 έως 20%, τὰς μικρότερας, δύνανται νὰ ἐπιδείξουν τρεῖς μόνον χῶραι : ἡ Αὐστραλία με δεικτὴν 119, ἡ Δ. Γερμανία με 116 καὶ ἡ Ἑλλάς (τὴν μικρότεραν ἐξ ὄλων) με 114.

3) Εἰς τὰς ἰδίας περίπου ομάδας κατατάσσονται αἱ ἴδιαι χῶραι, ἂν ἐξετασθοῦν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, αἱ αὐξήσεις τῶν δεικτῶν τιμῶν καταναλωτοῦ. Οὕτως, ἀπὸ τοῦ 1965 ἕως τὸ 1968, ἡ Ἰνδία παρουσιάζει τὴν μεγαλυτέραν αὐξῆσιν καὶ τὰς μικρότερας ἕως καὶ τὸ 1969 ἡ ὁμάς τῆς Αὐστραλίας, Δ. Γερμανίας καὶ Ἑλλάδος. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν ομάδα, ὀρισμένα ἔτη ὑπεισέρχονται αἱ ΗΠΑ καὶ ἡ Γαλλία. Πάντως, ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα 15 ἔτη κατὰταξις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν χωρῶν με τὰς μικρότερας αὐξήσεις τῶν τιμῶν, θὰ πρέπει νὰ ἀποδοθῆ (μετὰ τὴν κατοχικὴν καὶ λοιπὴν πικρὰν πείραν) καὶ εἰς τὴν εὐαισθησίαν μακροχρονίως τῆς ἑλληνικῆς νομισματικῆς πολιτικῆς, εἰς τὸ πρόβλημα τῆς νομισματικῆς σταθερότητος.

4) Ἐν ὑπολογίῳ μὲν τὸν ἀριθμητικὸν μέσον ὄρον τῶν 21 χωρῶν τοῦ πίνακος (πλὴν Γιουγκοσλαβίας), θὰ εὕρωμεν ὅτι τὸ ἐπίπεδόν του κατὰ τὸ 3μηνον Ἰουλ. - Αὐγ. 1969 ἀνέρχεται εἰς 130. Μὲ ἄλλα λόγια, ὁ ἀσιάθμητος (χωρὶς κατὰ χώρας συντελεστὰς σταθμίσεως) δεικτὴς τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ τῆς φιλελεύθερας οἰκονομίας (λαμβάνομένων βεβαίως ὑπ' ὄψιν τῶν ἀξιώσεων ἀκριβείας ἐκ τοῦ τοιοῦτου ὑπολογισμοῦ) παρουσιάζει ὡς πρὸς τὸ 1963, δηλαδή ἐντὸς μιᾶς δετίας, αὐξῆσιν 30%. Ἐξ αὐτῆς, ἐξάγεται ἐτήσιος ρυθμὸς αὐξήσεως 5,1%.

5) Ἐν ἐξετάσῳ μὲν βραχυχρονίως τὰς αὐξήσεις τῶν τιμῶν, δηλαδή κατὰ τὸ τελευταῖον 12μηνον διὰ τὸ ὅποιον διαθέτομεν στοιχεῖα (μεταξὺ Ἰουλ. - Σεπτ. 1968 καὶ 1969), θὰ παρατηρήσωμεν :

α) Ὅτι καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ Ἑλλάς παρουσιάζει τὴν μικρότεραν ἐτήσιαν αὐξῆσιν 0,9% (βλ. τελευταίαν στήλην τοῦ πίνακος).

β) Εἰς τὴν κατηγορίαν ὁμοῦ με τὰς μικρότερας αὐξήσεις δὲν ἀνήκουν πλέον αἱ ΗΠΑ καὶ ὁ Καναδᾶς. Αἱ χῶραι αὐταί, μαζί με τὴν Γαλλίαν, Ὀλλανδίαν, Ἀγγλίαν, Πορτογαλίαν καὶ Ἰαπωνίαν, ἐμφανίζουσιν τὰς μεγαλυτέρας αὐξήσεις μετὰξὺ 5 ἕως 9%.

γ) Ὀλιγώτερον μεγαλυτέρας αὐξήσεις 2,5 ἕως 5%, παρουσιάζουσιν ἡ Δ. Γερμανία, Ἰταλία, Βέλγιον, Σουηδία, Νορβηγία, Δανία, Αὐστρία, Ἰσπανία, Τουρκία καὶ Αὐστραλία.

δ) Ἐξαιρέσιν ἀπὸ τὰς αἰσθητὰς αὐτὰς αὐξήσεις ἀπετέλεσαν ἡ Ἰνδία καὶ Φινλανδία, αἱ ὁποῖαι με τὰ ποσοστὰ αὐξήσεως ἀντιστοιχῶς μόλις 1,2 καὶ 1,4%, ἀποτελοῦν με τὴν Ἑλλάδα τὴν ομάδα τῶν μικρότερων βραχυχρονίων αὐξήσεων. Καὶ αἱ δύο αὐταί χῶραι, αἱ ὁποῖαι ἕως τὸ 1968 παρουσίαζαν τὰς μεγαλυτέρας αὐξήσεις, ἐπέτυχαν, κατὰ τὸ ἐξεταζόμενον τελευταῖον 12μηνον, νὰ ἀνακόψουν τὴν

ισχυράν ύψωτικήν τάσιν εἰς τὰς τιμὰς καταναλωτοῦ, νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰς ἐντόνους πληθωριστικὰς πιέσεις καὶ νὰ ἐπιτύχουν αἰσθητὴν νομισματικὴν σταθερότητα.

Γενικῶς, λοιπόν, διαπιστώνεται, ὅτι τὸ 1969 ὑπῆρξεν ἔτος ἰσχυρῶν ύψωτικῶν τάσεων εἰς τὰς τιμὰς καταναλωτοῦ. Ἀπὸ τὸν κανόνα αὐτὸν τῆς φιλελευθέρου οἰκονομίας, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἐξέφυγαν ἡ Ἰνδία καὶ Φινλανδία, αἱ τελευταῖαι μάλιστα, παρὰ τὴν προηγηθεῖσαν μακρὰν δοκιμασίαν τῶν νομισμάτων των.

Διὰ τὰ ὁλοκληρωθῆ ἢ εἰκὼν εἰς διεθνή κλίμακα, προστίθεται, ὅτι καὶ εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ σοσιαλιστικοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος παρατηροῦνται μακροχρονίως μικραὶ ἢ μεγάλαι ἀυξήσεις εἰς τὰς τιμὰς καταναλωτοῦ. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρεται, ὅτι :

α) «Εἰς τὴν Ρωσίαν αἱ τιμαὶ εἰς τὰ κρατικὰ καταστήματα ἀπὸ τοῦ 1965 καὶ ἐντεῦθεν διατηροῦνται σταθεραί. Ἡ ποιότης τῶν ἐμπορευμάτων δὲν εἶναι πάντοτε ἢ καλυτέρα καὶ ἢ προσφορά ἀντιμετωπίζει ἐνίοτε δυσχερεῖας. Ἄν καὶ ὑπάρχῃ ἔλευθέρου ἀγορᾶ, τὰ εἶδη πολυτελείας εἶναι ὀλίγα καὶ ἡ ἐνοικίασις κατοικίας μὲ ὄλας τὰς ἀνέσεις εἶναι ἀρκετὰ δύσκολη» (Financial Times τῆς 5 Δεκ. 1969, σελ. 20).

β) Ἀντιθέτως, εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, παρατηρεῖται ἐντονωτάτη ύψωτικὴ τάσις εἰς τὰς τιμὰς καταναλωτοῦ. Μεταξὺ 1963 καὶ 1969 ἔχουν ὑπερδιπλασιασθῆ (βλ. ἀνωτέρω πίνακα ὑπ' ἀριθ. 1).

3. Αἱ τιμαὶ τῶν εἰδῶν οἰκογενειακῆς καταναλώσεως εἰς τὰς ἰδίας χώρας

Ἡ προηγουμένη διαπίστωσις, ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα 6 ἔτη τὸ κόστος ζωῆς, ὃ δείκτης τιμῶν τοῦ καταναλωτοῦ, ἠυξήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ ἀργότερον ρυθμὸν ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὰς ἄλλας χώρας, σημαίνει ἀντιστρόφως, ὅτι ἡ ἀγοραστικὴ δύναμις τῆς δραχμῆς (εἰδικώτερον, ἡ ἱκανότης τῆς νὰ ἀγοράζῃ ἀγαθὰ τῆς οἰκογενειακῆς καταναλώσεως εἰς τὸ ἐσωτερικόν), ἐμειώθη μὲ ἀργότερον ἐπίσης ρυθμὸν ἀπὸ ὅ,τι αἱ ἀγοραστικαὶ δυνάμεις τῶν ἄλλων νομισμάτων.

Ἀπὸ τὰς σχέσεις αὐτὰς τῶν ἀγοραστικῶν δυνάμεων δραχμῆς καὶ ἄλλων νομισμάτων ἐξαρτῶνται κατὰ μεγάλο μέτρον αἱ ἰσοτιμιαὶ τῆς δραχμῆς μὲ τὰ ἄλλα νομίσματα, αἱ ἐπίσημοι τιμαὶ συναλλάγματος, αἱ ὁποῖαι, ὡς γνωστόν, ἐπηρεάζουν τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἐλληνικοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν (εἰσαγωγὰς, ἐξαγωγὰς, τουριστικὴν κίνησιν, ἐμβάσματα κλπ.). Θὰ ἔπρεπε, ἐπομένως, νὰ ἐξετασθῆ καὶ ἡ πορεία τῶν σχέσεων αὐτῶν, μὲ ἄλλα λόγια, ἢ ἀπ' εὐθείας εἰ δυνατόν ἐξέλιξις τῶν ἀγοραστικῶν δυνάμεων τῆς δραχμῆς καὶ τῶν ἄλλων νομισμάτων, ὡς πρὸς ἓνα κοινὸν μέτρον, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογενειακὴν κατανάλωσιν, τῆς ὁποίας τὸ κόστος θὰ ἀποτελέσῃ ἓνα κοινὸν κόστος ζωῆς δι' ὄλας τὰς χώρας.

Μία τοιαύτη ἐργασία ὁμῶς ἀπαιτεῖ συνεχεῖ παρακολούθησιν τιμῶν τῶν ἰδίων ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν εἰς τὰς διαφόρους χώρας, χρειάζεται χρόνον καὶ προσπάθειαν, ἔξω τῶν δυνατοτήτων μᾶς ἰδιωτικῆς, ὡς ἡ παρούσα, μελέτη. Ὡς ἐκ τούτου, θὰ περιορισθῶμεν, κατ' ἀνάγκην, εἰς τὰ συγκεντρωθέντα ἐσχάτως στοι-

χειά τοιούτων τιμών από τους ανταποκριτές του εξωτερικού της αγγλικής εφημερίδος Financial Times, τα όποια έδημοσιεύθησαν εις τὸ φύλλον των τῆς 5 Δεκ. 1969. Ἐκ τῶν τιμῶν αὐτῶν, διατυπωμένων διὰ τὴν σύγκρισιν εἰς δολλάρια, παρλήφθησαν καὶ ἐταξινομήθησαν εἰς τὸν ἐπόμενον ὑπ' ἀριθ. 2 πίνακα αἱ ἀφορῶσαι τὰς ἰδίας μὲ τὸν πίνακα 1 χώρας. Ἄλλα καθὼς αἱ τιμαὶ ἀναφέρονται εἰς ὠρισμένην στιγμὴν, τέλος τοῦ 1969, δὲν μᾶς δίδουν δυναμικὴν εἰκόνα εἰς τὸ διάστημα τοῦ χρόνου, ἀλλὰ μόνον στατικὴν, περιοριζομένην μόνον εἰς αὐτὸ τὸ χρονικὸν σημεῖον. Καὶ καθὼς ἐκφράζονται μόνον εἰς δολλάρια (ἢ ἀγγλικὴ εφημερίς μετέτρεψε τὰς ἐγχωρίους τιμὰς διὰ διαιρέσεως διὰ τῶν ἐπισήμων ἰσοτιμιῶν τοῦ δολλαρίου), δὲν ἠμποροῦν νὰ μᾶς δώσουν τὰς ἀγοραστικὰς δυνάμεις τῆς δραχμῆς καὶ τῶν ἄλλων νομισμάτων (οὔτε τὰς σχέσεις αὐτῶν), ἂν ἔδεν μετατραποῦν καὶ πάλιν (διὰ πολλαπλασιασμοῦ ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἰσοτιμίαν) εἰς ἐγχωρίας τιμὰς. Τοιαύτην μετατροπὴν θὰ ἐπιχειρήσωμεν ἀργότερον, ἀλλὰ εἰς τὸ σύνολον τῆς οἰκογενειακῆς δαπάνης, τὸ ὁποῖον ἄλλωστε κυρίως ἐνδιαφέρει διὰ τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν συναλλαγματικῶν ἰσοτιμιῶν. Ἐπομένως, εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτό, θὰ ἀρκεσθῶμεν νὰ ἐξετάσωμεν τὰς εἰς δολλάρια μετατραπέσας διεθνεῖς τιμὰς, τοῦ τέλους τοῦ 1969.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω διευκρινίσεις, διὰ τὴν καλυτέραν κατανόησιν τοῦ ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 2 πίνακος, παρέχομεν τὰς κάτωθι ἐξηγήσεις:

Εἰς τὴν πρώτην στήλην ἐμφανίζονται αἱ ἴδιαι χῶραι καὶ μὲ τὴν ἰδίαν τάξιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1 πίνακος. Ἐντὸς παρενθέσεως σημειώνονται αἱ πρωτεύουσαι ἢ ἄλλαι μεγάλαι πόλεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας συνεκεντρώθησαν αἱ τιμαὶ. Κατόπιν, ἀκολουθοῦν 11 στήλαι, ἀριθμημέναι 1 ἕως 11, αἱ ὁποῖαι ἐμφανίζουν τὰς τιμὰς 11 διαφόρων κατηγοριῶν (ὁμάδων ἢ ἀπλῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν) μιᾶς οἰκογενειακῆς καταναλώσεως εἰς τὰς ἐν λόγῳ χώρας (πόλεις). Τὸ τί ἀκριβῶς περιλαμβάνει καθεμία τοιαύτη ὁμάς κλπ., διευκρινίζεται εἰς τὰς ἀντιστοίχους ὑποσημειώσεις τοῦ πίνακος, ἀριθμημένας ἐπίσης ἀπὸ 1 ἕως 11. Εἰς μίαν τελευταίαν ἀκολουθίαν σημείωσιν, ἀναφέρεται, κατ' ἀντίστροφον πλεον τρόπον, ἀπὸ πόσας τοιαύτας ὁμάδας κλπ. ἀποτελεῖται ἡ μηνιαία οἰκογενειακὴ κατανάλωσις.

Ὁ ἀναγνώστης θὰ παρατηρήσῃ ἀμέσως, ὅτι ἡ μηνιαία αὐτὴ κατανάλωσις ἀναφέρεται εἰς ἀστικὴν, εὖπορον οἰκογένειαν, 4 ἀτόμων, 2 ἀνδρῶν καὶ 2 γυναικῶν, μεγαλυτέρων τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Ἡ τοιαύτη σύνθεσις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῇ πολὺ ἀντιπροσωπευτικὴ, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ συγκεντρωθέντα στοιχεῖα τῆς ἐγκύρου αγγλικῆς εφημερίδος δὲν παρέρχεται καλυτέρα ἐπιλογή.

Αἱ τιμαὶ, ἐπαναλαμβάνεται, συνεκεντρώθησαν ἀπὸ τοὺς ανταποκριτὰς τῆς αγγλικῆς εφημερίδος εἰς ἐγχώρια νομίσματα καὶ μετετράπησαν ἐν συνεχείᾳ εἰς δολλάρια διὰ διαιρέσεως διὰ τῆς ἐπισήμου τιμῆς τοῦ δολλαρίου. Εἰς ὅσας χώρας, ἢ ἐπίσημη τιμὴ τοῦ δολλαρίου εἶναι χαμηλοτέρα τῆς πραγματικῆς, προκύπτουν τιμαὶ εἰς δολλάρια διογκωμένα καὶ ἀντιστρόφως.

Ἀπὸ τὸν πίνακα 2 παρατηροῦμεν, ὅτι μετὰ τὴν τοιαύτην μετατροπὴν ἀπὸ ἐγχώριον νόμισμα εἰς δολλάρια (ὑπὸ τὰς ἐπισήμους τιμὰς δολλαρίων καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν ἐπιφυλάξεις):

Τιμαί τῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν τῆς οἰκογενειακῆς καταναλώσεως εἰς τὰς

ΧΩΡΑΙ (Πόλεις)	Ἐνα καλάθι τρόφιμα κλπ.	Ἐνοίκιον			Ἰματισμὸς	
		Δωματίου Ξενοδοχείου	Οἰκίας Δωματίων κλπ.	Νυκτερινὴ διασκέδασις (4 ἄτομα)	Ἄνδρικός (5)	Γυναικεῖος (6)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Ἑλλάς (Ἀθῆναι)	22,3	27	300	151,2	133	46,7
Κοινὴ Ἀγορά:						
Δυτικὴ Γερμανία (Ντύσσελτορφ)	23,4	22	150	88,9	133,4	39,1
Γαλλία (Παρίσι)	20,2	36,1	260	94,6	196,1	46,2
Ἰταλία (Ρώμη)	23,5	19	400	110,4	105	69,1
Βέλγιον (Βρυξέλλαι)	23,7	22,5	260	140,2	145	37,2
Ὁλλανδία (Ἀμστερνταμ)	14,9	18,7	165	68	88,5	22
Βόρειος Εὐρώπη:						
Σουηδία (Στοκχόλμη)	31,9	20,5	325	96,9	118,4	33,5
Νορβηγία (Ὁσλο)	25,2	18	160	95,5	106	43,5
Φινλανδία (Ελσίνκι)	23,2	14,4	288	59,9	120	28,4
Δανία (Κοπεγχάγη)	24,8	20	266	83,7	135,8	39,2
Λοσιπὴ Εὐρώπη:						
Ἀγγλία (Λονδίνον)	14,3	29,1	336	69	104,4	19,8
Ἑλβετία (Ζυρίχη)	21	19,9	184,8	54,9	85,9	32,9
Αὐστρία (Βιέννη)	16,1	20	200	71,6	94	29,8
Ἰσπανία (Μαδρίτη)	13,8	10,7	499	45,7	100	41,2
Πορτογαλία (Λισαβὼν)	16,4	31,6	420	105,6	92,3	28,5
Γιουγκοσλαβία (Βελιγράδι)	12,8	14,4	320	29,3	81	55,8
Τουρκία (Κωνσταντινούπολις)	22,8	26,6	325	85,7	114,5	
Βόρειος Ἀμερικὴ:						
Η.Π.Α. (Νέα Ὑόρκη)	25,3	40	900	213	236,1	109
Καναδάς (Μοντρεάλ)	21,1	22,5	300	84	169	43,5
Λοσιπικὴ Χώραι:						
Ἰαπωνία (Τόκιο)	34,3	18,5	1000	141,2	102,5	40,2
Ἰνδία (Ν. Δελχί)	16,9	11	215	25,6	81	24
Αὐστραλία (Σίδνεϋ)	15,1	18,9	268	73,4	93	31,6

1) Ἐνα καλάθι τρόφιμα περιλαμβάνει 1 χιλγ. ἀρίστης ποιότητος μπιφτέμι (ἢ τὸ ἀκριβώτερον ἰσοδύναμόν του κατὰ πόλεις), 2 χιλγ. κοτόπουλο, 12 αὐγά, 2 χιλγ. πατάτες, 1 χιλγ. ρύζι, 1 χιλγ. βούτυρο, $\frac{1}{2}$ χιλγ. λάδι, 1 χιλγ. ζάχαρι, 1 χιλγ. ἄσπρο ψωμί, 125 γραμ. νερκαφέ, 500 γραμ. ἄλεσμένο καφέ, $\frac{1}{2}$ χιλγ. γάλα, $\frac{1}{2}$ χιλγ. φθινὸ κρασί, 1 χιλγ. μπύρα, $\frac{1}{2}$ χιλγ. μπιζελία κονσερβὰ, $\frac{1}{2}$ χιλγ. ἄλατι, καθὼς καὶ ὀδοντόπαστα, σαποῦνι, ἀπορρυπαντικά, χαρτὶ τουαλέτας καὶ ἄσπιρίνες. Ἀντιστοιχεῖ, νομίζομεν, εἰς κατανάλωσιν 4 μελοῦς οἰκογενείας 8 ἡμερῶν.

2) Τὸ ἐνοίκιον δωματίου ξενοδοχείου εἶναι μιᾶς ἡμέρας εἰς τὸ Χίλτον ἢ τὸ κατὰ πόλεις ἰσοδύναμον (με 2 κρεβάτια καὶ πρωινό).

3) Τὸ ἐνοίκιον οἰκίας ἐνὸς μηνός, διὰ διαμέρισμα δυτικῆς τύπου, πλήρως ἐπιπλωμένον, με 3 ὑπόδωμάτια καὶ λοιποὺς χώρους, εἰς ἀριστοκρατικὴν περιοχὴν.

4) Ἡ νυκτερινὴ διασκέδασις περιλαμβάνει δείπνον 4 ἀτόμων εἰς κέντρον πολυτελείας (με δύο ὄρεκτικὰ εἰς τὸν καθένα, 3 πιάτα φαγητό, κρασί πολυτελείας καὶ καφέ), ἐπίσκεψιν εἰς νάιτ-κλάμπ πολυτελείας (1 φιάλη σαμπάνια) καὶ ταξί 9 χιλμ. Φρονοῦμεν, ὅτι μία τοιαύτη διασκέδασις τὴν ἑβδομάδα εἶναι ἀρκετὴ.

5) Ὁ ἀνδρικός ἱματισμὸς περιλαμβάνει ἕνα κοστοῦμι, ρούχα περιπάτου, ἕνα καλὸ ζεῦγος παπούτσια καὶ ἕνα καλὸν βαμβακερὸν ὑποκάμισον. Χονδρικῶς, δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν, ὅτι ἀντιπροσωπεύει ἀτομικὴν κατανάλωσιν ἱματισμοῦ 2 μηνῶν ἢ 1 μηνὸς διὰ τοὺς 2 ἄνδρας τῆς 4 μελοῦς οἰκογενείας.

6) Ὁ γυναικείος ἱματισμὸς περιλαμβάνει ἕνα καλοκαιρινὸν γυναικείον φόρεμα, ἕνα ζεῦγος νύκλον κάλτσες καὶ ἕνα ζεῦγος παπούτσια περιπάτου. Ἀντιπροσωπεύει, πάντοτε χονδρικῶς, ἀτομικὴν κατανάλωσιν ἱματισμοῦ 1 μηνός ἢ $\frac{1}{2}$ μηνός διὰ τὰς 2 γυναῖκας 4 μελοῦς οἰκογενείας.

2

κυριωτέρας φιλελευθέρας Χώρας
(εις \$, τέλος του 1969)

Πίναξ 3. Έργατοῦπαλληλικά εἰσο-
δήματα 1969 εἰς τὰς Χώρας τοῦ ἔναντι
πίνακος (Έβδομαδιαῖα καὶ εἰς \$)

Υψηρετικὸν Ἐνοίκιον ἀν- προσωπικὸν τοκινήτου Α'Ο καὶ πλουτικά μιλ. ἑβδομαδ.	Βενζίνη (1 λίτρα)	Κουτί σιγαρέττα πολυτελείας	Φιάλη οἴνου Σκωτίας	
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
25,3	154	0,19	0,60	7
35,6	85,8	0,17	0,54	4,5
35,8	109,7	0,23	0,30	5
28	110	0,20	0,64	5
26,7	108,5	0,18	0,33	7,9
29,3	80	0,16	0,39	5
60,2	133	0,18	0,90	13
35,5	94	0,18	0,71	9,1
28,7	108,7	0,12	0,59	8,9
37,2	74,4	0,18	0,96	8,1
23,3	67,8	0,19	0,62	9,1
32	81	0,15	0,28	6,8
23,4	77	0,15	0,46	6,3
18,4	113	0,15	0,27	5,2
11,2	126,5	0,23	0,25	7
11,8	77,1	0,14	0,24	5
18	130	0,16	0,53	8,9
65,4	130	0,10	0,60	7,8
32,2	129	0,09	0,48	6,6
46,5	200	0,18	0,28	15
7,1	60	0,14	0,64	22
29,5	94	0,09	0,36	5,3

Οικοδόμου	Τραπε- ζικὸς ὁ- παλλήλου	Γραμμα- τέως	Έθνικὸν εἰσόδημα εἰς \$ κατὰ κεφαλῆν 1967	
			Έβδομαδιαίων	Έτήσιον
40	28	50	16	820
85	90	95	39	2.030
53	46	75	42	2.190
48	70	50	25	1.280
55	80	94	39	2.050
60	65	50	35	1.810
125	100	81	58	3.040
105	80	70	42	2.200
95	74	62		
131	92	87	48	2.520
65	62	48	38	1.980
76	133	85	50	2.620
45	38	32	28	1.460
32	48	62	16	830
21	53	35	9	490
32	40	32	10	510
37	49	56	6	320
258	133	135	78	4.040
171	170	92	54	2.810
44	43	50	22	1.150
4	43	20
111	94	50

7) Τὸ ὑψηρετικὸν προσωπικὸν ἀφορᾷ καμαριέραν προσφέρουσαν 20 ὥρας ἐργασίας ἑβδομαδιαίως. Τὰ πλουτικά (τῆς ἑβδομάδος) καλύπτουν 8 ἀνδρικό ὑποκάμισα, 7 ζεύγη ἐσώρουχα, μίαν πυτζάμαν, μίαν πετσέταν καὶ στεγνὸν καθάρισμα δι' ἓνα ἀνδρικό κοστοῦμι. Δὲν περιλαμβάνουν πλουτικά εἰδῶν ἱματισμοῦ γυναικῶν, ἴσως διότι ὑποτίθεται, ὅτι τὸ πλῆσιμόν των ἀναλαμβάνεται ἀπὸ τὰς ἰδίας.

8) Τὸ ἐνοίκιον αὐτοκινήτου εἶναι διὰ 500 μίλια τὴν ἑβδομάδα (= 900 περίπου χλμ.) καὶ διὰ 4θέσιον αὐτοκινήτων.

9) Ἡ τιμὴ βενζίνης εἶναι τιμὴ λίτρας 98 ὀκτανίων. Διὰ τὰ 500 μίλια τὴν ἑβδομάδα (= 900 χλμ.) ἀπαιτεῖται βενζίνη 900:30 γαλλόνια = $30 \times 3,7854 = 114$ λίτραι.

10) Τὸ κουτί σιγαρέττα εἶναι μὲ φίλτρο, μεγάλου σχήματος (King size), μὲ 20 ἑγχώρια σιγαρέττα ἀρίστης ποιότητος.

11) Ἡ φιάλη τὸ οὔτσου ἀφορᾷ περιεχόμενον $23\frac{3}{4}$ oz. 75%, Σκωτίας, καλῆς μάρκας καὶ «ἡλικίας» 7 ἐτῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΜΗΝΙΑΙΑΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΙΝ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει (λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι 1 μὴν = 4,3 ἑβδομάδες), ὅτι μίαν μηνιαίαν κατανάλωσιν μιᾶς 4μελοῦς (πολυτελῶς βεβαίως διαβιούσης) οἰκογενείας εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελέσουν :

1) 10 καλὰθια τρόφιμα, ὡς τὰ ἀνωτέρω. 2) Ἡ μηνιαία χρῆσις τῆς οἰκίας τῶν 3 ὑπονομαστικῶν κλπ. 3) 4,3 νυκτεριναί, ὡς αἱ ἀνωτέρω, ἑβδομαδιαῖα διασκεδάσεις. 4) 1 ἀνδρικός καὶ 2 γυναικεῖοι ὡς ἀνω ἱματισμοί. 5) 4,3 ὑψηρετικά προσωπικά καὶ πλουτικά. 6) 4,3 χρῆσις εἰσοδήματων αὐτοκινήτου διὰ 500 μίλια ἑβδομαδιαίως (= 2150 χλμ.). 7) Κατανάλωσις

1) Τὸ καλάθι μὲ τρόφιμα κοστίζει ἄνω τῶν δολλαρίων 30 εἰς Ἰαπωνίαν (δολλάρια 34,3) καὶ εἰς τὴν Σουηδίαν (δολλάρια 31,9). Ἐλάχιστα ἄνω τῶν δολλαρίων 25 κοστίζει εἰς ΗΠΑ. Εἰς τὴν Νορβηγίαν καὶ τὴ Δανίαν, τὸ κόστος του εἶναι τόσον κοντὰ πρὸς τὸ ἀμερικανικόν, ὥστε ἐὰν αὐτὰ τὰ εἶδη τῆς διατροφῆς ἀπετέλουν τὴν μοναδικὴν οἰκογενειακὴν κατανάλωσιν, θὰ ἦδύνατο νὰ ὑποστηριχθῆ, ὅτι αἱ ἐπίσημοι τιμαὶ τῆς νορβηγικῆς (δολλάριον 1 = NK 7,1) καὶ δανικῆς κορώνας (δολλάριον 1 = ΔΚ 7,5), βάσει τῶν ὁποίων ἐγένοντο αἱ μετατροπαὶ καὶ ἐπετεύχθησαν αἱ ἰσοτιμίαι τῶν δολλαρίων 25 εἰς τὸ καλάθι, ἀνταποκρίνονται πλήρως πρὸς τὴν πραγματικὴν ἰσοτιμίαν τῶν ἀγοραστικῶν των δυνάμεων πρὸς τὸ δολλάριον. Μὲ τὴν ἴδιαν λογικὴν, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ παρατηρηθῆ, ὅτι ἡ ἐπίσημος τιμὴ τοῦ ἰαπωνικοῦ γιέν (δολλάριον 1 = Υ 360) εἶναι χαμηλοτέρα τῆς πραγματικῆς μὲ ἄλλα λόγια τὸ ἰαπωνικόν γιέν εἶναι ὑπερτιμημένον καὶ, ἀντίθετα ἀπὸ ὅ,τι διαδίδεται, θὰ πρέπει νὰ ὑποτιμηθῆ, νὰ ὀρισθῆ π.χ. δολλάριον 1 = Υ480, ὥστε μετὰ τὴν μετατροπὴν τὸ καλάθι τὰ τρόφιμα νὰ στοιχίξῃ καὶ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν δολλάρια 25, ἀντὶ δολλάρια 34,3.

Αἱ σκέψεις αὐταί, αἱ ὁποῖαι βασίζονται εἰς τὸ ἀπλοποιημένον σχῆμα, ὅτι ἓνα καλάθι τρόφιμα ἠμπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ τὸ μέτρον τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως, εἶναι βεβαίως θεωρητικαὶ καὶ μᾶς τοποθετοῦν πρὸς τὸ παρὸν ἔξω ἀπὸ τὴν σφαῖραν τῆς πραγματικότητος. Ἐχουν ὅμως τὸ πλεονέκτημα, ὅτι μᾶς εἰσάγουν βαθμηδὸν εἰς τὰς μετρήσεις τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως, αἱ ὁποῖαι εἰς τὰ ἐπόμενα θὰ ἐπεκταθοῦν εἰς τὸ σύνολον τῆς μηνιαίας οἰκογενειακῆς καταναλώσεως, διὰ νὰ προσεγγίσουν ἀρκετὰ μίαν τόσον δυσπροσπέλαστον πραγματικότητα.

Εἰς 9 ἀκολουθῶν χώρας, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγεται καὶ ἡ Ἑλλάς, τὸ καλάθι μὲ τὰ τρόφιμα κοστίζει ἀπὸ δολλάρια 20 ἕως 25. Εἰς τὰς ἄλλας, ἡ τιμὴ του εἶναι κάτω τῶν δολλαρίων 17. Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν π.χ., ἡ τιμὴ εἶναι ἀρκετὰ χαμηλή: δολλάρια 14,9. Καὶ μὲ τὸν ἴδιον ἀπλοποιημένον συλλογισμόν (ὅτι ἓνα καλάθι τρόφιμα ἠμπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ τὸ μέτρον τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως) μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἀπορίαν, μήπως διὰ τὸ τόσον χαμηλὸν ἐπίπεδον εὐθύνεται ἡ μετατροπὴ τῶν ἐγγωρίων ὀλλανδικῶν τιμῶν διὰ διαιρέσεως δι' ὑψηλῆς ἐπισήμου τιμῆς δολλαρίου (1 δολλάριον = 3 6 ὀλλανδικὰ γκίλντερ). Μὲ ἄλλα λόγια, μήπως, τὸ ὀλλανδικὸν νόμισμα εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητα ὑποτιμημένον καὶ μήπως θὰ πρέπει νὰ ὑπερτιμηθῆ, πράγμα τὸ ὁποῖον ἄλλωστε φημολογεῖται. Ἐδῶ ὅμως πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν καὶ ὁ ἰδιαιτερός παράγων τῆς ἀφθονίας κτηνοτροφικῶν ἰδίως τροφίμων, ἔνεκα τοῦ ὁποῦ τοῦ καλάθι θὰ πρέπει νὰ κοστίζῃ ὀλιγώτερον καὶ εἰς ἣν περίπτωσιν τὸ γκίλντεν εὐρίσκετο εἰς τὸ ἐπίπεδον μιᾶς τελείας συναλλαγματικῆς ἰσοτιμίας. Ἐπίσης, ἡ χαμηλοτέρα τιμὴ τῶν δολλα-

4,3×114 = 490 λίτραι βενζίνης. 8) 60 κυτὰ σιγαρέττα. 9) 3 φιάλαι (μία ἀνὰ 10 ἡμέρων) οὐίσκου. 10) Διάφορα λοιπὰ εἶδη.

Εἰς τὸν ἐπόμενον πίν. 4 τῆς μηνιαίας δαπάνης δὲν περιελήφθησαν νυκτερινὰ διασκεδάσεις. Ἐντὶ ἐνοικίου αὐτοκινήτου ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἡ μηνιαία του ἀπόσβεσις καὶ τὰ λοιπὰ εἶδη ὑπελογίσθησαν εἰς τὸ 10% τῆς συνολικῆς μηνιαίας δαπάνης. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, νομίζομεν, ὅτι ἡ μηνιαία οἰκογενειακὴ δαπάνη ἀνταποκρίνεται περισσότερον εἰς τὴν πραγματικότητα.

ριων 12,8 εις τὸ καλάθι τῆς Γιουγκοσλαβίας, δὲν ὀφείλεται τόσον εἰς τὸ ὅ,τι τὸ δινάριον εἶναι ὑποτιμημένον (πρᾶγμα τὸ ὅποιον δὲν δύναται νὰ ἀποκλεισθῆ), ὅσον εἰς τὸ ὅ,τι ὑπάρχει αὐστηρὸς ἔλεγχος εἰς τὰς τιμὰς, ὁ ὅποιος ἐμποδίζει τὴν ἐλευθέραν διαμόρφωσιν των.

2) Εἰς τὴν τιμὴν τοῦ δωματίου (πολυτελοῦς ὡς ὑποσημείωσις 2 τοῦ πίνακος) ξενοδοχείου, ἡ Ἑλλάς (Ἀθῆναι), μὲ τὰ δολλάρια 27, ἔρχεται μετὰ τὰς ΗΠΑ (Νέα Ὑόρκη, δολλάρια 40), Γαλλίαν (Παρίσι, δολλάρια 36,1), Πορτογαλίαν (Λισσαβὼν, δολλάρια 31 6) καὶ τὴν Ἀγγλίαν (Λονδῖνον, δολλάρια 29,1). Ἡ τιμὴ τῶν Ἀθηνῶν εἶναι ὑψηλοτέρα ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὰς πρωτεύουσας τῶν λοιπῶν δέκα ἑπτὰ χωρῶν. Ἡ βελτίωσις τῆς θὰ ἐξυπηρετεῖ τὴν κίνησιν πρὸς τὴν Ἑλλάδα τοῦ ρεύματος τῶν εὐπόρων τουριστῶν. Ἐξ ἄλλου, ἀπὸ τὴν ἐπομένην στήλην θὰ πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ δωματίου εἰς τὴν Ἰαπωνίαν (Τόκιο) εἶναι ἀπὸ τὰς μικροτέρας, μόνον δολλάρια 18,5, παρ' ὅλον ὅτι, ὡς προκύπτει ἀπὸ τὴν ἐπομένην στήλην, τὸ ἐνοίκιον τοῦ πολυτελοῦς διαμερίσματος εἶναι τὸ ὑψηλότερον (δολλάρια 1.000), ἐξ αἰτίας τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν, τῆς ὑπερπυκνοκατοικίσεως, τῆς ἰαπωνικῆς πρωτεύουσῆς. Ὅμως εἰς τὴν ἐπίσης πυκνοκατοικημένην Ν. Ὑόρκην (ἐνοίκιον δολλάρια 900), ἡ τιμὴ τοῦ δωματίου τοῦ ξενοδοχείου (δολλάρια 40) ἀνταποκρίνεται πλήρως πρὸς τὴν μεγάλην στενότητα στέγης.

3) Εἰς τὴν ἐπομένην στήλην, ἡ νυκτερινὴ διασκέδασις, ὅπως περιγράφεται εἰς τὴν οἰκείαν ὑποσημείωσιν τοῦ πίνακος, κοστίζει εἰς τὴν Ἑλλάδα (Ἀθῆναι) δολλάρια 151,2, δηλαδὴ περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι εἰς ὅλας τὰς ἄλλας χώρας, πλὴν ΗΠΑ (Νέα Ὑόρκη δολλάρια 213). Φρονοῦμεν, ὅτι ἔχει ὑπερεκτιμηθῆ ἀπὸ τὴν ἔγκυρον ἀγγλικὴν ἐφημερίδα καὶ ὅτι δὲν θὰ πρέπει νὰ κοστίζῃ περισσότερον ἀπὸ δολλάρια 100. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτήν, ἐνῶ δὲν θὰ ἔπρεπε, εἶναι ἀκριβοτέρα ἀπὸ τὰς περισσοτέρας ἄλλας χώρας.

4) Ἀπὸ τὰς ἀκολουθοῦσας στήλας φαίνεται, ὅτι ὁ ἀνδρικός καὶ γυναικεῖος ἱματισμός, ὅπως ὁρίζονται εἰς τὰς σχετικὰς ὑποσημείωσεις, εἶναι ἀκριβότερος ἐξ ὅλων εἰς τὰς ΗΠΑ. Εἰς τὸν ἀνδρικόν, ἀκολουθεῖ ἡ Γαλλία (ἴσως, διὰ νὰ δικαιολογηθῆ ἡ φήμη τῆς παρισινῆς κομψότητος), εἰς δὲ τὸν γυναικεῖον ἡ Ἰταλία.

5) Ἡ τιμὴ, ἀκολουθῶς, τοῦ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν πλυστικῶν εἶναι πολὺ ὑψηλὴ εἰς τὰς πλέον προηγμένας χώρας (ΗΠΑ καὶ Σουηδία), διότι ἐκεῖ καὶ τὸ ἡμερομίσθιον τῆς καμαριέρας ἀκολουθεῖ τὸ ὑψηλὸν ἐπίπεδον τῶν πραγματικῶν ἡμερομισθίων. Ἀντιθέτως, τὸ ἴδιον ἀλλὰ χαμηλὸν ἐπίπεδον πῆζει πρὸς τὰ κάτω τὴν τιμὴν εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους. Εἰς τὴν Ἰνδίαν, τὴν συμπίπτει εἰς δολλάρια 7,1, δηλαδὴ εἰς τὸ $\frac{1}{10}$ σχεδὸν τῶν ΗΠΑ. Ἡ διαφορὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἐξηγηθῆ καὶ ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἡ παραμικρὰ ἀπόκλισις ἀπὸ μίαν ἰδανικὴν συναλλαγματικὴν ἰσοτιμίαν.

6) Ἡ ἐνοικίασις αὐτοκινήτου δὲν θὰ ἔπρεπε, νομίζομεν, νὰ περιληφθῆ εἰς τὴν κατανάλωσιν εὐπόρου οἰκογενείας, διότι ἡ εὐπορος οἰκογένεια ἔχει τὸ ἰδικόν της αὐτοκίνητον καὶ ὅταν διαμῆνῃ ἢ ταξιδεύῃ εἰς τὸ ἐξωτερικόν χωρὶς τὸ αὐτοκίνητόν της, ὀλιγότερον ἐνοικιάζει καὶ περισσότερον χρησιμοποιεῖ ταξί. Πάντως, παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ τιμὴ ἐνοικιάσεως αὐτοκινήτου, ὅπως προσδιορίζεται εἰς τὴν ὑποσημείωσιν, εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ ὑψηλοτέρα μετὰ τὴν Ἰαπωνίαν. Ἴσως

διότι εις τὸν τόπον μας αἱ ἐνοικιάσεις γίνονται καὶ ἀπὸ ἀρκετοὺς νεαροὺς, οἱ ὅποιοι προσέχουν πολὺ ὀλίγον τὰ ἐνοικιαζόμενα αὐτοκίνητα καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐνοικιὸν τῶν ἐπιβαρύνεται, πολὺ, ἀπὸ τὸ κόστος τῶν ἐπισκευῶν καὶ τὰ ἀσφάλιστρα ἀτυχημάτων αὐτοκινήτων. Ἐξ ἄλλου, ἡ βενζίνη, λόγω τῆς ἐλαχίστης φορολογίας, εἶναι φθηνότερη εἰς Αὐστραλίαν, Καναδᾶν καὶ ΗΠΑ.

7) Τέλος, διὰ τὴν τιμὴν τῶν σιγαρέττων καὶ τοῦ οὐίσκου, παρατηροῦμεν, (βλ. τὰς δύο τελευταίας στήλας τοῦ πίνακος), ὅτι τὰ πρῶτα, εἰς τὴν καπνοποραγωγὸν Ἑλλάδα, εἶναι ἀπὸ τὰ ἀκριβότερα, λόγω τῆς ὑψηλῆς φορολογίας. Ὁ ἴδιος παράγων κάνει ἀκριβότερον τὸ οὐίσκου εἰς τὴν Ἰνδίαν, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὴν Σουηδίαν (δολλάρια 22,15 καὶ 13 ἀντιστοίχως), διὰ τὰ ἀποδειχθῆ, ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν τιμὴν τῶν δολλαρίων 7 (= τὸ $\frac{1}{3}$ τῆς Ἰνδικῆς καὶ τὸ $\frac{1}{2}$ περιπου τῶν δύο ἄλλων), ὁ φόρος καταναλώσεως, παρὰ τὸν τελευταῖον διπλασιασμόν του, ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι χαμηλότερος ἀπὸ ὅ,τι νομίζεται.

Τέλος, διὰ τὰ σχηματισθῆ μία ἰδέα διὰ τὰς χώρας τοῦ ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ, προστίθεται, ὅτι εἰς τὴν Ρωσίαν (Μόσχα) τὸ καλάθι μὲ τὰ ἴδια τρόφιμα κοστίζει δολλάρια 34, τὸ δωμάτιον ξενοδοχείου δολλάρια 18, ἡ νυκτερινὴ διασκέδασις δολλάρια 78, ὁ ἀνδρικός καὶ γυναικίος ἱματισμὸς δολλάρια 175 καὶ 64, τὸ ὑπηρετικὸν προσωπικὸν καὶ τὰ πλουστικὰ δολλάρια 22, ἡ λίτρα ἡ βενζίνη δολλάρια 0,12 καὶ τὸ κυτίον τὰ σιγαρέττα δολλάρια 0,17. Διὰ τὴν Γιουγκοσλαβίαν οἱ σχετικοὶ ἀριθμοὶ περιλαμβάνονται εἰς τὸν πίνακα 2.

4. Τὰ ἐργατοῦπαλληλικά εἰσοδήματα εἰς τὰς αὐτὰς ὡς ἄνω χώρας. Παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὴν ἀγοραστικὴν τῶν δυνάμιν

Διὰ τὰ ἐκτιμηθῆ τὸ ὕψος τῶν τιμῶν τῆς οἰκογενειακῆς καταναλώσεως εἰς τὰς διαφόρους χώρας, πρέπει ἐπὶ πλέον νὰ γίνῃ σύγκρισις καὶ μὲ τὸ ὕψος τοῦ ἀποκτωμένου εἰσοδήματος καὶ δαπανωμένου διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἐμπορευμάτων καὶ ὑπηρεσιῶν τῆς καταναλώσεως ταύτης. Μὲ τὴν σύγκρισιν αὐτήν, εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπολογισθῆ ἡ «πραγματικὴ» (εἰς εἶδος ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν) καταβάλλοις μιᾶς οἰκογενείας. Διὰ τὴν εὐπορον ὅμως οἰκογένειαν τοῦ προηγουμένου παραδείγματος, ἡ συγκέντρωσις στοιχείων διὰ τὸ ἀποκτώμενον εἰσόδημα δὲν εἶναι εὐχερῆς καὶ διὰ τοῦτο, οἱ Financial Times διὰ τὴν τοιαύτην σύγκρισιν παραθέτουν στοιχεῖα διὰ τρία ἑβδομαδιαῖα ἐργατοῦπαλληλικά εἰσοδήματα εἰς τὰς ἰδίας χώρας. Τὰ στοιχεῖα τῶν εἰσοδημάτων τούτων, ἐνὸς οἰκοδόμου (κτίστου τούβλων, ἡλικίας 30 ἐτῶν, μὲ δετὴ πείραν), ἐνὸς τραπεζικοῦ ὑπαλλήλου (τῆς ἰδίας ἡλικίας καὶ προϋπηρεσίας) καὶ μιᾶς γραμματέως (στενογράφου - δακτυλογράφου, ἀγγλομαθοῦς, ἡλικίας 21 ἐτῶν καὶ μὲ δετὴ προϋπηρεσίαν) ἔχουν ταξινομηθῆ εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 3 πίνακα. Ὁ πίναξ οὗτος, διὰ τὰ μὴ ἐπαναληφθοῦν τὰ ἴδια ὀνόματα τῶν χωρῶν, δι' οἰκονομίαν τυπογραφικοῦ χώρου, ἀλλὰ καὶ νὰ δύναται ὁ ἀναγνώστης νὰ συγκρίνῃ εὐκολώτερα τιμὰς καὶ εἰσοδήματα, ἔχει τοποθετηθῆ εἰς τὸ δεξιὸν τοῦ προηγουμένου πίνακος ὑπ' ἀριθ. 2. Εἰς τὴν τελευταίαν στήλην τοῦ πίνακος 3, παρατίθεται καὶ τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα τοῦ 1967 τῶν χωρῶν τούτων, ὡς ἔχει ὑπολογισθῆ εἰς εἰδικὴν ἔκθεσιν τοῦ Ο.Α.Σ.Α. (βλ. «Ναυτεμπο-

ρική», 20.8.69). Εἰς τὴν προτελευταίαν στήλην, τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν τοῦ 1967, διὰ διαιρέσεως διὰ 52, ἀνάγεται εἰς ἐβδομαδιαῖον, διὰ νὰ δύναται νὰ συγκριθῆ, μὲ τὰ παρατιθέμενα τρία ἐβδομαδιαῖα ἐργατοῦπαλληλικά εἰσοδήματα τῶν τριῶν προηγουμένων στηλῶν, τὰ ὁποῖα ὁμως ἀναφέρονται εἰς τὸ ἔτος 1969. Διὰ τὴν σύγκρισιν, ἄρα, τὸ εἰσόδημα τοῦτο (ἐβδομαδιαῖον τοῦ ἔτους 1967) θὰ πρέπει προηγουμένως νὰ προσαυξάνεται κατὰ 4 ἕως 10%, ἀνάλογα μὲ τὸ ἄν ὁ ἐτήσιος ρυθμὸς ἀναπτύξεως κυμαίνεται ἀπὸ 2 ἕως 5%. Μὲ μίαν τοιαύτην προσ-αύξησιν πρέπει νὰ συγκρίνεται, τόσον ὡς πρὸς τὰ ἐξεταζόμενα ἐργατοῦπαλληλικά εἰσοδήματα, ὅσον καὶ πρὸς τὰς τιμὰς τοῦ πίνακος 2.

Ἀπὸ τὸν πίνακα 3, καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἀντίστοιχα στοιχεῖα τοῦ παρα-πλευρώς αὐτοῦ πίνακος 2, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς:

1) Τὸ ὑψηλότερον ἐβδομαδιαῖον εἰσόδημα οἰκοδόμου ὑπάρχει εἰς τὰς ΗΠΑ καὶ ἀνέρχεται εἰς δολλάρια 258. Εἰς αὐτάς, τὸ κατὰ κεφαλὴν ἐβδομαδιαῖον εἰσό-δημα τὸ 1967 ἦτο δολλάρια 78 καὶ μὲ προσαυξήσιν 6%, ἀνέρχεται τὸ 1969 εἰς δολλάρια 83. Ἐάν ὑποθέσωμεν ὅτι εἰς τὴν Ἄμερικὴν (ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας χώρας) ἐργάζεται ὁ ἕνας εἰς τοὺς δύο, τὸ κατὰ κεφαλὴν ἐβδομαδιαῖον εἰσόδημα δι' ἕκαστον ἐργαζόμενον ἦτο τὸ 1969 δολλάρια $83 \times 2 = 166$. Τὸ εἰσόδημα, ἔπομένως, τοῦ οἰκοδόμου τῶν δολλαρίων 258 εἶναι κατὰ πολὺ ὑψηλότερον τοῦ μέσου τούτου ὄρου, ἐνῶ ἀντιθέτως τοῦ τραπεζικοῦ ὑπαλλήλου (δολλάρια 133) καὶ τῆς γραμματέως (δολλάρια 135) εἶναι χαμηλότερα. Ἐξ ἄλλου, ἐν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὸ προαναφερθὲν καλῶς μὲ τρόφιμα, δηλαδὴ ἡ ἀγορὰ τῶν εἰδῶν διατροφῆς 3 ἡμερῶν τῆς εὐπόρου οἰκογενείας 4 ἀτόμων (= 12 ἡμερῶν ἐνὸς ἀτόμου), κο-στίζει δολλάρια 25,3, πρέπει νὰ ἐξαχθῆ τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ εἰσόδημα αὐτὸ τῶν 7 ἡμερῶν τοῦ οἰκοδόμου δύναται νὰ ἀγοράσῃ $258 : 25,3 = 10$ καλῶς τρό-φιμα, δηλαδὴ τὰ τρόφιμα 120 ἡμερῶν ἐνὸς μέλους ἢ 60 ἡμερῶν ἐνὸς ἐργαζομέ-νου καὶ ἐνὸς μὴ ἐργαζομένου μέλους τῆς τοιαύτης εὐπόρου οἰκογενείας. Τὰ ἴδια εἰσοδήματα εἰς ΗΠΑ τοῦ τραπεζικοῦ ὑπαλλήλου καὶ τῆς γραμματέως, μόλις κατὰ τι μεγαλύτερα τοῦ $\frac{1}{2}$ τοῦ οἰκοδόμου, ἐπαρκοῦν κατὰ περισσότερον τῶν 60 ἡμε-ρῶν διὰ πειρομαίαν διατροφὴν ἐνὸς ἀτόμου καὶ κατὰ περισσότερον τῶν 30 ἡμερῶν διὰ τὴν διατροφὴν καὶ ἐνὸς μὴ ἐργαζομένου μέλους.

2) Τὰ χαμηλότερα εἰσοδήματα οἰκοδόμου, δολλάρια 40 καὶ κάτω ἐβδομα-διαίως, πληροῦνται εἰς τὰς ἀναπτυσσομένας καὶ ὑπαναπτύκτους χώρας (Ἑλλάδα, Ἰσπανίαν, Πορτογαλίαν, Γιουγκοσλαβίαν, Τουρκίαν, Ἰνδίαν). Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου τὸ κατὰ κεφαλὴν ἐβδομαδιαῖον εἰσόδημα τὸ 1967 ἦτο δολλάρια 16 καὶ μὲ προσαυξήσιν 10%, ἀνέρχεται τὸ 1969 εἰς δολλάρια 18, τὸ εἰσόδημα τοῦτο τοῦ οἰκοδόμου εἶναι ἀκριβῶς δολλαρίων 40 (= 1.200 δρχ.). Ἐάν ὑποθεθῆ, ὅτι ὁ ἕνας εἰς τοὺς δύο ἐργάζεται, τὸ κατὰ κεφαλὴν ἐβδομαδιαῖον εἰσόδημα τοῦ οἰκοδόμου εἶναι ἐλάχιστα ὑψηλότερον τοῦ μέσου τούτου ὄρου καὶ δὲν εἶναι, ὅπως νομίζε-ται, ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὅταν δέ, τὸ καλῶς μὲ τρόφιμα εἰς τὴν χώραν μας κοστίζῃ δολλάρια 22,3, τὸ εἰσόδημα τοῦ οἰκοδόμου ἀγοράζει δολ-λάρια $40 : 22,3 = 1,8$ καλῶς τρόφιμα, δηλαδὴ ὅσα ἀκριβῶς χρειάζονται διὰ τὴν ἴδιαν καλὴν διατροφὴν ἐνὸς ἀτόμου 22 ἡμερῶν ($1,8 \times 12$ ἡμ.). Ἡ τὴν δια-

τροφήν 11 ἡμερῶν καὶ ἑνὸς μὴ ἐργαζομένου μέλους, ἔναντι ὡς εἶδομεν 60 ἡμερῶν τοῦ Ἀμερικανοῦ οἰκοδόμου.

3) Εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ ἐβδομαδιαῖον εἰσόδημα τοῦ τραπεζικοῦ ὑπαλλήλου μὲ προϋπηρεσίαν 5 ἐτῶν, τῶν δολλαρίων 28 (= 840 δραχ., αἱ ὁποῖαι ἀντιστοιχοῦν εἰς μηνιαῖον μισθὸν $840 \times 4,3 = 3.600$), εἶναι κατὰ πολὺ χαμηλότερον τοῦ κατὰ ἐργαζόμενον εἰσοδήματος τῶν δολλαρίων 36. Ἀξίζει νὰ παρατηρηθῆ, ὅτι εἶναι μόνις κατὰ τι μεγαλύτερον τοῦ $\frac{1}{2}$ τοῦ ἀντιστοίχου εἰσοδήματος μιᾶς γραμματέως, τὸ ὁποῖον διὰ τὴν χώραν μας ἐμφανίζεται ἴσον πρὸς δολλάρια 50 καὶ ὅτι ἀγοράζει $28 : 22,3 = 1,3$ καλάθια τροφίμα, δηλαδὴ εἶδη τοιαύτης διατροφῆς $1,3 \times 12 = 15$ ἡμερῶν ἢ μιᾶς ἐβδομάδος διὰ τὴν διατροφήν καὶ ἑνὸς μὴ ἐργαζομένου μέλους. Ἐάν, δηλαδὴ, ὁ τραπεζικὸς ὑπάλληλος τῆς περιπτώσεως αὐτῆς εἶχε μὴ ἐργαζομένην σύζυγον (χωρὶς τέκνα) καὶ ἀπεφάσιζε νὰ προμηθευθῆ ἓνα μῆνα τὸ καλάθι μὲ τὰ τροφίμα τοῦ δείγματος, δὲν θὰ ἠδύνατο κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον νὰ ἱκανοποιήσῃ οὐδεμίαν ἀνάγκην πέραν τῆς διατροφῆς. Δύναται ἐπίσης νὰ παρατηρηθῆ ὅτι εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν καὶ ὑπαναπτύκτους χώρας τοῦ πίνακος τὸ εἰσόδημα τοῦ τραπεζικοῦ ὑπαλλήλου κυμαίνεται μεταξὺ δολλαρίων 40 καὶ 53 καὶ ὅτι τὸ ἑλληνικὸν εἶναι κατὰ πολὺ χαμηλότερον. Ἀντιθέτως, εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν, χώρας μὲ τραπεζικὴν παράδοσιν καὶ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα 2,5 φορὰς τὸ ἑλληνικόν, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν ἐκ τοῦ συντελεστοῦ τούτου, τὸ εἰσόδημα τοῦ τραπεζικοῦ τῶν δολλαρίων 62 καὶ 46 δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ καλύτερον τοῦ ἑλληνικοῦ. Εἰς τὴν Ἑλβετίαν, κατ' ἔξοχὴν χώραν τῶν Τραπεζῶν, φημιζομένην μάλιστα καὶ διὰ τὸ ἀδυστηρότατον τραπεζικὸν ἀπόρροητον, τὸ ἐβδομαδιαῖον εἰσόδημα τῶν δολλαρίων 133 εἶναι ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα. Ἐπειδὴ τὸ ἑλβετικὸν εἶναι χαμηλότερον ἀπὸ τὸ κατὰ κεφαλὴν ἀμερικανικὸν εἰσόδημα πρέπει νὰ θεωρῆται καλύτερον ἀπὸ τὸ ἐπίσης ἐκ δολλαρίων 133 τῶν ΗΠΑ. Εἶναι, ἐπομένως, δεύτερον κατὰ σειρὰν, μὲ πρῶτον τοῦ Καναδά, ὅπου τὸ τραπεζικὸν ἐπάγγελμα ἀμειβεται μὲ τὸ ἱκανοποιητικώτατον εἰσόδημα τῶν δολλαρίων 170 κατ' ἐβδομάδα. Τοῦτο εἶναι ὑπερτριπλάσιον τοῦ καναδικοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος τῶν δολλαρίων 54. Ἠσχολήθημεν κάπως περισσότερον μὲ τὸ τραπεζικὸν ἐπάγγελμα, διὰ νὰ δείξωμεν πόσας πολλαπλαῖς καὶ χρησίμους παρατηρήσεις δύναμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν ἀπὸ τοιαύτας διεθνεῖς στατιστικὰς καὶ καταλήγομεν μὲ μίαν τελευταίαν διαπίστωσιν ὅτι εἰς τὰς ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένας εὐρωπαϊκὰς χώρας, τὴν Πορτογαλίαν καὶ Τουρκίαν, μὲ ἐβδομαδιαῖον κατὰ ἐργαζόμενον εἰσόδημα δολλάρια $9 \times 2 = 18$ καὶ $6 \times 2 = 12$, τὸ ἀντίστοιχον εἰσόδημα τοῦ τραπεζικοῦ εἶναι εἰς τὴν πρώτην 53 καὶ εἰς τὴν δευτέραν 49, δηλαδὴ τριπλάσιον καὶ τετραπλάσιον τοῦ κατὰ ἐργαζόμενον τοιούτου. Εἰς τὴν Τουρκίαν, ἐπομένως, ὁ τραπεζικὸς εἰσπράττει τὴν ὑψηλοτέραν ἀμοιβὴν ὡς πρὸς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, μὲ ἄλλα λόγια, ὅσον καὶ ἂν φαίνεται αὐτὸ παράδοξον, εἰς τὴν γειτονικὴν μας αὐτὴν χώραν ὁ τραπεζικὸς ὑπάλληλος ἔχει εὐνοηθῆ ἀπὸ τὴν τύχην πολὺ περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι οἱ ξένοι συνάδελφοί του.

4) Τὸ ἐπάγγελμα τῆς γραμματέως (εἰς τὸ παράδειγμα, 21 ἐτῶν, μὲ 3ετῆ προϋπηρεσίαν), εἶναι κοινὸν μυστικόν, ὅτι εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερα. Εἰς πολλὰς

ἀπὸ τὰς χώρας τοῦ πίνακος ἀμείβεται περισσότερο τὸν τραπεζικοῦ καὶ τοῦ οἰκοδόμου (ἀνδρῶν ἡλικίας 30 ἔτων μὲ 5 ἔτων προϋπηρεσίαν). Ἡ ἀμοιβή του εἶναι ὑψηλοτέρα εἰς τὰς ΗΠΑ (δολλάρια 135 ἐβδομαδιαίως). Ἀκολουθοῦν κατὰ σειράν, ἡ Δυτικὴ Γερμανία (δολλάρια 95), τὸ Βέλγιον (δολλάρια 94) καὶ ὁ Καναδᾶς (δολλάρια 92), χῶραι, ὅπως αἱ ΗΠΑ, μὲ μεγάλας ἐπιχειρήσεις. Ἀντιθέτως εἰς τὴν Ἀγγλίαν (δολλάρια 48) καὶ Ἰαπωνίαν (δολλάρια 50), τὸ μέγεθος καὶ ἡ συγκέντρωσις τῶν ἐπιχειρήσεων δὲν ἀποτελοῦν τὸν ἀποφασιστικὸν παράγοντα εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ μισθοῦ. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔξ ἄλλου, ὅπου τὸ ἐπάγγελμα εἶναι σχετικῶς νέον, ἡ ἀμοιβὴ εἶναι δολλάρια 50, ὅση καὶ εἰς Ἰταλίαν, Ὀλλανδίαν, Ἰαπωνίαν καὶ Αὐστραλίαν, αἱ ὁποῖαι, ὡς γνωστόν, ἔχουν πολὺ μεγαλυτέρας ἐπιχειρήσεις.

5. Ἡ δαπάνη διὰ τὴν μηνιαίαν οἰκογενειακὴν κατανάλωσιν (δηλαδὴ δι' ἓνα κοινὸν μέτρον τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν νομισμάτων τῶν ἰδίων χωρῶν)

Ἐξ ἐξετάσωμεν τώρα, ἀπὸ πόσα ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίας τοῦ πίνακος 2 θὰ πρέπει νὰ ἀποτελῆται ἡ μηνιαία κατανάλωσις τῆς ἐξεταζομένης εὐπόρου οἰκογενείας καὶ ἂς ὑπολογίσωμεν τὸ σύνολον τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης διὰ τὴν ἀγοράν, τὴν ἀπόκτησιν, τῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν αὐτῶν.

Εἰς τὴν τελευταίαν σημείωσιν τοῦ ἰδίου πίνακος, ἔχει γίνεαι τὸ πρῶτον βήμα. Ἐκεῖ ἐξηγεῖται, ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν σύνθεσίν των, μία μηνιαία κατανάλωσις εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπαρτίξεται ἀπὸ 10 καλάθια τροφίμα, τὴν μηνιαίαν χρῆσιν τῆς κατοικίας τῶν 3 ὑποδοματίων κλπ., 4,3 νυκτερινὰς διασκεδάσεις, 1 ἀνδρικὸν καὶ 2 γυναικίους ἱματισμούς, 4,3 ὑπηρετικὰ προσωπικὰ (τῶν 20 ὠρῶν ἐβδομαδιαίως), 4,3 πλυστικά, 4,3 εἰς τὰς περιγραφομένας χρῆσεις ἐνοικιαζομένου αὐτοκινήτου, 490 λίτρας βενζίνης διὰ τὴν κίνησιν του, 60 κυτία σιγαρέττα, 3 φιάλας οὐτσκυ καὶ μερικὰ ἄλλα συμπληρωματικὰ εἶδη. Ἐὰν οἱ Financial Times ἀπεφάσιζαν νὰ προχωρήσουν εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς συνολικῆς μηνιαίας οἰκογενειακῆς καταναλώσεως, δηλαδὴ εἰς τὴν τοιαύτην μηνιαίαν ἀναγωγὴν τῶν ὡς ἄνω συνθετικῶν τῆς στοιχείων, ἐλάχιστα νομίζομεν θὰ ἀπεμακρύνοντο ἀπὸ τὸ διαγραφὸν σχῆμα.

Ὅμως εἰς δύο ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω συνθετικὰ στοιχεῖα εἶναι δυνατὸν νὰ προβληθοῦν ἀντιρροήσεις :

α) Ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἡ εὐπορος οἰκογένεια τοῦ δείγματος δὲν ἐνοικιάζει αὐτοκίνητον, ἀλλὰ χρησιμοποιεῖ τὸ ἰδικόν της. Διὰ τοῦτο, ἡ μηνιαία δαπάνη διὰ τὴν ἐνοικίασιν θὰ πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ ἀπὸ τὴν μηνιαίαν ἀπόσβεσίν του (2).

2) Διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ὑπολογίζεται ἀξία αὐτοκινήτου εἰς τὰς ἀνεπτυγμένας χώρας δολλάρια 2.500, ἀποσβεστέα εἰς 5 ἢ 6 ἔτη (ἢτοι ἔτησια ἀπόσβεσις δολλάρια 500 ἢ 420 καὶ μηνιαία δολλάρια 42 ἢ 35), εἰς δὲ τὰς λοιπὰς ἀξία δολλάρια 3.000, ἀποσβεστέα εἰς 6 ἔτη (ἔτησίως δολλάρια 500 καὶ μηνιαίως πάλιν 42).

β) Ἡ νυκτερινὴ διασκέδασις τοῦ λουκουλλείου γεύματος τῶν 4 ἀτόμων εἰς κέντρον πολυτελείας, μὲ περαιτέρω ἐξόρμησιν εἰς νάϊτ κλάμπ, δύναται νὰ ψυχαγωγήσῃ νέους, τουρίστας κλπ., πάντως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελέσῃ παρὰ σπανίαν ψυχαγωγίαν οἰκογενείας. Ἡ συνήθης ψυχαγωγία τῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν κινηματογράφον, τὸ θέατρον, τὴν τηλεόρασιν, τὰς οἰκογενειακὰς συγκεντρώσεις καί, κατὰ δεύτερον λόγον, νυκτερινὸν φαγητὸν εἰς τὰ κέντρα. Ἐξ ἄλλου, ἡ νυκτερινὴ διασκέδασις, ὅπως τουλάχιστον ἐκτιμᾶται ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴν ἐφημερίδα διὰ τὴν Ἑλλάδα (δολλάρια 151,2=4.536 δρχ.), φαίνεται πάρα πολὺ ἀκριβὴ καὶ ἀσυνήθιστη. Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἀφηρέθη τελείως ἀπὸ τὴν οἰκογενειακὴν κατανάλωσιν καὶ ἀντ' αὐτῆς προσετέθη μία τελευταία ὁμάς μὲ τὸν τίτλον «Ψυχαγωγία κλπ. ἔξοδα», ἡ ὁποία καθ' ὑπόθεσιν ὑπολογίζεται εἰς ὅλας τὰς χώρας ὡς τὸ 10% τῆς συνολικῆς δαπάνης διὰ τὴν μηνιαίαν οἰκογενειακὴν κατανάλωσιν.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω δύο τροποποιήσεις, εἰς τὸν ἐπόμενον ὑπ' ἀριθ. 4 πίνακα, συνεκεντρώσαμεν εἰς δέκα στήλας τὴν δαπάνην (τὴν ἀξίαν εἰς δολλάρια), διὰ τὰς δέκα κατηγορίας τῶν εἰδῶν τῆς μηνιαίας οἰκογενειακῆς καταναλώσεως, εἰς κάθε μίαν ἀπὸ τὰς ἰδίας χώρας. Εἰς τὴν ἐπομένην στήλην, ὑπολογίζεται τὸ ἄθροισμα αὐτῶν, ἡ συνολικὴ μηνιαία οἰκογενειακὴ δαπάνη. Εἰς τὴν ἀκολουθοῦσαν ἐν συνεχείᾳ στήλην, ἡ συνολικὴ μηνιαία δαπάνη εἰς τὴν Ἑλλάδα λαμβάνεται ὡς βᾶσις = 100 καὶ δι' ἐκάστην χώραν ὑπολογίζεται ἡ σχέσις τῆς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν δαπάνην. Εἰς τὴν προτελευταίαν στήλην, ἀναγράφεται ἡ ἐπίσημος τιμὴ τοῦ δολλαρίου εἰς τὸ νόμισμα ἐκάστης χώρας, εἰς δὲ τὴν τελευταίαν, διὰ πολλαπλασιασμοῦ τῆς συνολικῆς δαπάνης εἰς δολλάρια ἐπὶ ἐκάστην ἐπίσημον τιμὴν τοῦ δολλαρίου ἀνευρίσκειται τὸ ὕψος τῆς συνολικῆς μηνιαίας δαπάνης εἰς τὸ νόμισμα ἐκάστης χώρας. Ἐπειδὴ ὁ εἰς δολλάρια ὑπολογισμὸς τῆς τιμῆς ἐκάστης κατηγορίας (ὁμάδος ἢ ἀπλῶν) ἀγαθῶν ἢ ὑπηρεσιῶν τῆς οἰκογενειακῆς καταναλώσεως ἐγένετο διὰ μετατροπῆς, διὰ διαιρέσεως, τῶν ἐγχωρίων τιμῶν διὰ τῆς ἐπισήμου ταύτης τιμῆς τοῦ δολλαρίου, ὁ ἀνωτέρω πολλαπλασιασμὸς ἐπὶ τὴν αὐτὴν τιμὴν ἐξαφανίζει τὴν μεσολάβησιν τοῦ δολλαρίου εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς. Ἐπαναφέρει, ἐκφράζει καὶ πάλιν, τὴν ἀξίαν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς συνολικῆς μηνιαίας οἰκογενειακῆς καταναλώσεως εἰς τὰ ἐγχώρια νομίσματα τῶν διαφόρων χωρῶν, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ εἶχον ἀρχικῶς ὑπολογισθῆ αἱ τιμαὶ κάθε μιᾶς ὁμάδος. Μὲ ἄλλα λόγια, αὐτὴ ἡ συνολικὴ οἰκογενειακὴ κατανάλωσις δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἓνα ἀρκετὰ κοντὰ πρὸς τὴν πραγματικότητα ἐνιαῖον μέτρον τῶν ἀγοραστικῶν δυνάμεων τῶν διαφόρων νομισμάτων. Τοῦτο ἐπιτρέπει τὴν ἐκτίμησιν τῶν πραγματικῶν μεταξὺ τῶν σχέσεων. Ἐάν, π.χ., ὡς θὰ ἴδωμεν ἀπὸ τὸν πίνακα 4, ἡ ἴδια οἰκογενειακὴ κατανάλωσις τοῦ παραδείγματός μας κοστίζει εἰς τὴν Ἑλλάδα 35 820 δρχ. καὶ εἰς τὸ Βέλγιον 56.700 φράγκα, ἡ σχέσις τῶν ἀγοραστικῶν δυνάμεων δραχμῆς καὶ βελγικοῦ φράγκου εἶναι: 35.820 δρχ. = 56.700. F. B. ἢ F. B. 1 = δρχ. 0,63, ἔναντι ἐπισήμου τιμῆς F. B. 1=0,60 δρχ., προερχομένης ἐκ τῆς ἐπισήμου ἰσοτιμίας τῶν δύο νομισμάτων πρὸς τὸ δολλᾶριον, καθ' ἣν δολλᾶριον 1=δρχ. 30 = F. B. 50 (3).

3) Ἐδῶ, φυσικὰ, δὲν ἐξετάζεται ἐὰν ἡ σύγκρισις δύο νομισμάτων δύναται νὰ γίνῃ πρὸς

Πρίν προχωρήσωμεν εἰς τὰς ἐκ τοῦ πίνακος 4 διαπιστώσεις, ἕνα κεφαλαίωμα ἐν τῇ χαρακτηριστικῇ τῆς οἰκογενείας τοῦ παραδείγματος: Πρόκειται δι' εὐπορον οἰκογένειαν, συνηθισμένην εἰς ὑψηλὴν κατανάλωσιν καὶ δαπάνην, δυτικὸν τύπου, μὲ 4 ἄτομα, 2 ἄνδρας καὶ 2 γυναῖκας. Εἶναι διαφορητικὴ ἀπὸ τὴν τυπικὴν ἐργατοῦπαλληλικὴν οἰκογένειαν μὲ ἀνδρόγυνον καὶ δύο παιδιά, ὃ ὁποία χρησιμποιεῖται εἰς μερικὰς χώρας διὰ τὴν μέτρησιν τοῦ κόστους ζωῆς. Διάγει κατὰ πολὺ πολυτελεστέραν ζωὴν ἀπὸ τὴν μέσην οἰκογένειαν εἰς ἐκάστην χώραν, τῆς ὁποίας ἡ μηνιαία δαπάνη προσδιορίζεται ἀπὸ τὸ κατὰ κεφαλὴν μηνιαῖον εἰσόδημα πολλαπλασιασμένον ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀτόμων. Ἡ δαπάνη αὕτη ἴσούται, ἄρα, μὲ τὸ ἐτήσιον κατὰ κεφαλὴν, διηρημένον διὰ 12 καὶ πολλαπλασιασμένον ἐπὶ 4, μὲ ἄλλα λόγια πολλαπλασιασμένον ἐπὶ $\frac{4}{12} = 0,333$.

Ἀπὸ τὸν τελευταῖον αὐτὸν πίνακα, παρατηροῦμεν:

1) Ἡ συνολικὴ μηνιαία οἰκογενειακὴ δαπάνη εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἀνέρχεται εἰς δρχ. 35.820. Ὡς πρὸς τὴν μέσην μηνιαίαν οἰκογενειακὴν δαπάνην, ὑπολογιζομένην εἰς δολλάρια 300 ἢ 9.000 δρχ. (ἐτήσιον κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα τοῦ 1967 δολλάρια 820, προσηυξημένον κατὰ 10 % διὰ τὸ 1969, πρὸς δὲ πολλαπλασιασμένον ἐπὶ $\frac{4 \text{ ἄτομα}}{12 \text{ μῆνες}}$ ἢ 0,333), αὕτη εἶναι τετραπλασία. Εἰς τὰς ΗΠΑ, ἡ ἴδια μηνιαία οἰκογενειακὴ δαπάνη τῶν δολλαρίων 2.316, ὡς πρὸς τὴν μέσην (ἐτήσιον κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα τοῦ 1967 δολλάρια 4.040, προσηυξημένον κατὰ 6 % διὰ τὸ 1969 καὶ πολλαπλασιασμένον ἐπὶ 0,333, ἦτοι δολλάρια 1.426), δὲν εἶναι οὔτε κὰν διπλασία. Ἐνῶ, διὰ τὴν Τουρκίαν εἶναι ὑπερδεκαπλασία (λίραι Τουρκίας 10.584, ὡς πρὸς τὸ ἐτήσιον κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα τοῦ 1967 τῶν δολλαρίων 320, προσηυξημένον κατὰ 5 % διὰ τὸ 1969 καὶ πολλαπλασιασμένον ἐπὶ 0,333 καὶ τμητὴν δολλαρίου 9 λιαῶν Τουρκίας, ἦτοι λίραι Τουρκίας 10.584 ὡς πρὸς 1.008). Ἀπὸ τοὺς συντελεστὰς αὐτοῦ φαίνεται, μὲ ποῖαν ταχύτητα ἀνέρχεται τὸ πολλαπλάσιον τῆς οἰκογενειακῆς καταναλώσεως τοῦ παραδείγματος ὡς πρὸς τὴν μέσην, ὅταν κατέρχεται τὸ ἐπίπεδον τῆς ἀναπτύξεως ἀπὸ χώρας εἰς χώραν.

2) Εἶδομεν προηγουμένως, ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ἐβδομαδιαῖον εἰσόδημα τοῦ οἰκοδόμου εἶναι δολλάρια 40, τοῦ τραπεζικοῦ 28 καὶ τῆς γραμματέως 50. Τὰ μηνιαία τῶν εἰσοδήματα εἶναι ἀντιστοίχως δολλάρια 172 (=δρχ. 5.160) δολλάρια 120 (=δρχ. 3.600) καὶ δολλάρια 215 (=δρχ. 6.450). Ἐπομένως, οἰκογένεια 4 ἀτόμων (ὄπου, ὡς ὑπετέθη καὶ πρίν, ἐργάζεται ἕνα εἰς τοὺς δύο) μὲ δύο εἰσοδήματα οἰκοδόμου κερδίζει τὸ μῆνα 10.320, μὲ δύο εἰσοδήματα τραπεζικοῦ 7.200 καὶ γραμματέως 22.900. Ὅσῳ τὸ ἐπίπεδον τῆς δαπάνης τῆς οἰκογενείας τοῦ δείγματος τῶν 35.820 εἶναι 3,5πλάσιον τῆς οἰκογενείας οἰκοδόμου, σχεδὸν 5πλάσιον τῆς οἰκογενείας τραπεζικοῦ καὶ περίπου 3πλάσιον τῆς οἰκογενείας γραμ-

τὴν οἰκογενειακὴν κατανάλωσιν, αὐτῆς ἢ ἄλλης συνθέσεως ἢ ἀκόμη καὶ μὲ ἄλλον τιμάρημον, ὅπως τῆς χονδρικῆς πωλήσεως. Ἡ ὅλη μελέτη, ἄλλωστε, εἰς ἀπλοποιημένην μορφήν, δὲν ἐμπλέκεται εἰς προβλήματα καὶ ὁρολογίας τῆς οικονομικῆς ἢ στατιστικῆς θεωρίας.

Μηνιαία δαπάνη εϋπόρου 4ελοϋς οικογενείας 4 ατόμων

ΧΩΡΑΙ (πόλεις)	Διατροφή	Κατοικία	Ίματισμός		Υψηλότερα και πλουσιότητα	Αυτοκίνητον	
			Ανδρικός	Γυναικείος		Απόσποισ	Βενζίνη
Έλλάς (Αθήνα)	223	300	133	93	109	42	95
Κοινή Αγορά:							
Δυτική Γερμανία (Νόρσελεντορφ)	234	150	133	78	153	35	83
Γαλλία (Παρίσι)	202	260	196	92	154	35	113
Ιταλία (Ρώμη)	235	400	105	138	120	35	98
Βέλγιον (Βρυξέλλαι)	237	260	145	74	115	35	88
Όλλανδία (Άμστερνταμ)	149	165	88	44	125	35	78
Βόρειος Εθώπη:							
Σουηδία (Στοκχόλμη)	319	325	118	67	259	42	88
Νορβηγία (Όσλο)	252	160	106	87	153	42	83
Φιλανδία (Ελσίνα)	232	288	120	57	123	42	69
Δανία (Κοπεγχάγη)	248	266	136	78	160	42	88
Ασική Εθώπη:							
Άγγλία (Λονδίον)	143	336	104	40	100	42	93
Έλβετία (Ζυρίχη)	210	185	86	66	138	35	73
Αυστρία (Βιέννη)	161	200	94	66	101	35	73
Γερμανία (Μαδρίτη)	138	499	100	60	79	42	113
Πορτογαλία (Λισσαβών)	164	420	92	82	48	42	69
Γουασιλάσια (Βελιγράδι)	128	320	81	57	51	42	78
Τουρκία (Κωνσταντινούπολις)	228	325	114	112	77	42	
Βόρειος Αμερική:							
Η.Π.Α. (Νέα Υόρκη)	253	900	236	218	281	42	49
Καναδάς (Μοντρέαλ)	211	300	169	87	138	42	44
Λοιπὰ Χώραι:							
Ίαπωνία (Τόκιο)	343	1.000	102	80	200	35	88
Ίνδία (Ν. Δελχί)	169	215	81	48	31	42	69
Αυστραλία (Σίδνεϋ)	151	268	93	63	127	35	44

ματέω. Ὡς ἐλέχθη εἰς τὴν ἀμέσως προηγουμένην παράγραφον εἶναι 4πλάσιον ὡς πρὸς τὴν μέσην ἑλληνικὴν οικογενειακὴν δαπάνην.

3) Ὑπὸ τὰς ἐπιφυλάξεις τῆς μετατροπῆς εἰς δολλάρια (τὰς προερχομένας ἐκ τῆς διαιρέσεως δι' ἐπισήμων τιμῶν δολλαρίου, μὴ ἀνταποκρινομένων εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀγοραστικῶν δυνάμεων), παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ συνολικὴ δαπάνη εἰς τὴν Ἑλλάδα (Ἀθήναι), εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν δολλαρίων 1.194, εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλή. Μόνον εἰς τὴν Γαλλίαν (Παρίσι), Ἰταλίαν (Ρώμη), Σουηδίαν (Στοκχόλμη), Δανίαν (Κοπεγχάγη), ΗΠΑ (Νέα Υόρκη) καὶ Ἰαπωνίαν (Τόκιο), εἶναι ὑψηλότερα. Κατὰ πόσον; Τοῦτο προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀμέσως ἐπομένην στήλην τοῦ δεικτοῦ τῆς συνολικῆς δαπάνης, ὅπου μὲ βάσιν=100 τὴν ἑλληνικὴν δαπάνην εἰς δολλάρια, ἡ γαλλικὴ εἶναι 103, δηλ. μεγαλυτέρα κατὰ 3%, ἡ ἰταλικὴ κατὰ 13%, ἡ σουηδικὴ κατὰ 25%, ἡ δανικὴ κατὰ 5%, ἡ ἀμερικανικὴ κατὰ 93% καὶ ἡ ἰαπωνικὴ κατὰ 81%. Τὰ εἶδη διατροφῆς καὶ ἱματισμοῦ εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εὐθύνονται διὰ τὴν ὑψηλὴν δαπάνην εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰς ὅλας τὰς ἄλλας χώρας, ἡ δαπάνη εἶναι μικροτέρα. Τὴν χαμηλοτέραν δὲ ἐξ ὅλων, ἐμφανίζει ἡ Ὁλλανδία, ὅπου τὰ δολλάρια 820 τοῦ συνόλου ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ 69% τῆς ἑλληνικῆς. Ἐὰν ἐπομένως, δὲν ὑπῆρχαν πέραν τῆς ἀκριβείας τῶν συναλλαγματικῶν ἰσοτιμῶν καὶ

4

το 1969 εις διαφόρους χώρας (εις \$ ΗΠΑ)

Διαφορα		Ψυχαγωγία και λοιπά εξοδα	Σύνολον δαπάνης		Επίσημος τιμή \$ εις εθνικόν νόμισμα	Σύνολον δαπάνης εις εθνικόν νόμισμα
Σιγαρέττα	Ούτοκο		Εις \$	Δείκτης : Ελλάς = 100		
36	21	144	1.194	100	30 δραχμιαί	35.820 δραχμιαί
32	13	124	1.035	87	3,7 μάρκα	3.830 μάρκα
18	15	148	1.233	103	5,5 φράγκα	6.781 φράγκα
38	15	161	1.345	113	625 λιρέτται	840.000 λιρέτται
20	24	136	1.134	95	50 φράγκα	56.700 φράγκα
23	15	98	820	69	3,6 γκίλντερ	2.952 γκίλντερ
54	39	179	1.490	125	5,1 κορώναι	7.599 κορώναι
43	27	131	1.089	91	7,1 κορώναι	7.732 κορώναι
35	27	134	1.117	94	4,2 μάρκα	4.691 μάρκα
58	24	150	1.250	105	7,5 κορώναι	9.375 κορώναι
37	27	126	1.048	88	0,42 λίρα:	440 λίρα:
17	20	113	943	79	4,3 φράγκα	4.055 φράγκα
28	19	106	883	74	25,8 σελίνια	22.781 σελίνια
16	16	140	1.163	97	75 πεσέται	87.225 πεσέται
15	21	136	1.133	95	28 έσκοσσο	31.724 έσκοσσο
14	15	106	883	74	12,5 δινάρια	11.038 δινάρια
32	27	141	1.176	98	9 λίρα:	10.584 λίρα:
36	23	278	2.316	193	1 δολλάριον	2.316 δολλάρια
29	20	142	1.182	99	1,1 δολλάρια	1.300 δολλάρια
17	45	260	2.170	181	360 γιέν	781.000 γιέν
38	66	104	863	72	7,5 ρουπιαί	6.472 ρουπιαί
22	16	112	931	78	0,94 δολλάρια	875 δολλάρια

μερικαι άλλα επιφυλάξεις, όπως της ιδιωτικής συγκεντρώσεως των στοιχείων, της καταλληλότητας του στατιστικού μέτρου κλπ., θα έπρεπε να συμπεράνωμεν, ότι παρὰ τὰς περι του αντιθέτου γνώμας, η Έλλάς δέν είναι από τὰς φθινο-τέρας χώρας. Καί ότι ο παραδείσος του καταναλωτού θα πρέπει να εὑρίσκειται εις τήν 'Ολλανδίαν.

6. Παρατηρήσεις επί των σχέσεων των αγοραστικῶν δυνάμεων της δραχμῆς καί ἄλλων νομισμάτων

Ἡ ἄποψις, ότι η Έλλάς δέν είναι από τὰς φθινοτέρας χώρας μᾶς επιβάλλει να ἐλέγξωμεν, κατά πόσον εὐθύνεται διὰ τήν διαπίστωση αὐτήν η μεταρροπή διὰ διαρροῆσεως με τήν ἐπίσημον τιμήν δολλαρίου των δοχ 30. Πρέπει, επο-μένη διὰ διαρροῆσεως με τήν ἐπίσημον τιμήν δολλαρίου των δοχ 30. Πρέπει, επο-μένης, να ἐλέγξωμεν τὰς σημερινὰς σχέσεις των αγοραστικῶν δυνάμεων μεταξύ της δραχμῆς καί των ἄλλων νομισμάτων.

1) Ἐάν ἐπανέλθωμεν εις τήν σχέσηιν των αγοραστικῶν δυνάμεων με τὸ βελ-γικὸν φράγκον. Εἶδομεν προηγουμένως, ότι από τὸ ὕψος της συνολικῆς μηνιαίας οικογενειακῆς δαπάνης του παραδείγματος εις δραχμᾶς καί βελγικὰ φράγκα (δοχ.

35.820 : F.B. 56.700) προέκυψε τιμή βελγικού φράγκου εκ τῆς σχέσεως τῶν αγοραστικῶν δυνάμεων δρχ. 0,63, ἔναντι ἐπισήμου τιμῆς 0,60. Ἐὰν εἴμεθα ἀπολύτως βέβαιοι διὰ τὸν τρόπον συγκεντρώσεως τῶν τιμῶν ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς ἐφημερίδος, διὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμούς, διὰ τὴν καταλληλότητα τῆς χρησιμοποιουμένης οἰκογενειακῆς καταναλώσεως, διὰ τὸν ὑπολογισμόν τῶν σχέσεων τῶν αγοραστικῶν δυνάμεων κλπ., θὰ ἡδυνάμεθα νὰ ὑποστηρίξωμεν (πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐγένετο πρό τινος καὶ ἔξ ἐπισήμων πηγῶν), ὅτι ἡ δραχμὴ σήμερον, μὲ τὴν ἀπὸ τινων ἑτῶν μεγαλυτέραν σταθερότητά της. εἶναι πλέον ἓνα νόμισμα, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐπίσημος ἰσοτιμία, π.χ. ἔναντι τοῦ βελγικοῦ φράγκου, εἶναι ὀλίγον κατωτέρα τῆς πραγματικῆς. Ἡ διαφορὰ εἶναι μικρά. Καὶ ἡ μηδαμινὴ ἀπόκλισις ἴσως νὰ ὀφείλεται καὶ εἰς τὴν καταλληλότητα τοῦ κοινοῦ μέτρου, λόγῳ τῆς κάποιας ὁμοιομορφίας εἰς τὰς συνθήκας τῆς οἰκογενειακῆς καταναλώσεως μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Βελγίου (Ἀθηνῶν καὶ Βρυξελλῶν).

2) Ἄς ἐξετάσωμεν τώρα τὴν σχέσιν τῶν αγοραστικῶν δυνάμεων μεταξὺ τῆς δραχμῆς καὶ τοῦ δολλαρίου, ὅπου εἰς τὸ κοινὸν μέτρον, μεταξὺ Ἑλλάδος (Ἀθηνῶν) καὶ ΗΠΑ (Νέας Ὑόρκης) ὑπάρχει τουλάχιστον ἡ ἀνομοιομορφία τῶν συνθηκῶν κατοικίας, δηλ. ἡ μεγαλυτέρα στενότης χώρου εἰς τὴν δευτέραν (ἐνοίκιον κατοικίας δρχ. 9.000 = δολλάρια 300, ἔναντι δολλαρίων 900). Αὕτη θέτει ὑπὸ συζήτησιν τὸ χρησιμοποιούμενον στατιστικὸν μέτρον τῆς τοιαύτης καταναλώσεως. Πράγματι, ἡ σχέσις τῆς δαπάνης εἰς δρχ. καὶ δολλάρια τῶν $\frac{\text{δρχ. } 35.820}{\text{δολ. } 2.316}$

δίδει τρέχουσαν ἰσοτιμίαν : δολλάριον 1 = δρχ. 16 δρχ. Εἶναι ὅμως δυνατόν νὰ γίνῃ δεκτόν, ὅτι ὑπάρχει τόσον μεγάλη ἀπόκλισις ἀπὸ τὴν τιμὴν τῶν δρχ. 30 ; Καὶ ὅτι ἡ δραχμὴ εἶναι τόσον πολὺ ὑπερτιμημένη; Ἐὰν ἐξοστρακισθῇ ἡ ἀνομοιομορφία αὕτη, ὅπως καὶ ἡ τοιαύτη εἰς τὴν περιπτῶσιν τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῶν πλυστικῶν (λόγῳ διαφορᾶς ἔξ ἐπιπέδου ἀναπτύξεως τῶν ἀμοιβῶν εἰς ΗΠΑ καὶ Ἑλλάδα) προκύπτει ἰσοτιμία δρχ. 23.550 : δολλάρια 1.235 ἢ περίπου : δολλάριον 1 = 20 δρχ. Καὶ ἄλλιν ἡ ἀπόκλισις εἶναι μεγάλη ἀπὸ τὴν ἐπίσημον τιμὴν τῶν δρχ. 30. Δὲν δικαιολογεῖται δὲ ἀπὸ τὰς κινήσεις τῶν συνθετικῶν στοιχείων τοῦ ἑλληνικοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν. Ἐπομένως, θὰ πρέπει νὰ διατυπωθοῦν ἐπιφυλάξεις ὡς πρὸς τὴν καταλληλότητα τοῦ μέτρου. Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, θὰ ἐπιχειρήσωμεν εἰς τὴν ἀμέσως ἐπομένην παράγραφον ἓνα δεύτερον, κατ' ἄλλην μέθοδον, ὑπολογισμόν.

3) Εἰς τὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου καὶ ἕως τὸ 1954, τὸ κόστος τῆς ζωῆς ἠῦξανε διαρκῶς, ἡ αγοραστικὴ δύναμις τῆς δραχμῆς ἠλαττώνετο, ἐνῶ τοῦ δολλαρίου διετηρεῖτο σταθερά. Ἐπρεπε, ἐπομένως, ὅπως συνέβη ἀρκετὰς φορᾶς, νὰ αὐξάνεται ἡ ἐπίσημος τιμὴ τοῦ συναλλάγματος κατὰ διαστήματα, μέχρις ὅτου τὸ 1953 καθωρίσθη ἡ μέχρι σήμερον ἰσχύουσα τιμὴ δολλάριον 1 = δρχ. 30. Τότε, ἡ πραγματικὴ τιμὴ, μὲ βάσιν τὴν ἰσοτιμίαν τῶν αγοραστικῶν δυνάμεων ὑπελόγιζετο εἰς δρχ. 25, ἀλλὰ προετιμήθη τὸ ὑψηλότερον ἐπίπεδον τῶν δρχ. 30, ἐπειδὴ προεβλέπετο, ὅτι μέχρις ὅτου ἐξαντληθοῦν αἱ ὑψωτικαὶ ἐπιδράσεις τῆς νέας αὐτῆς νομισματικῆς διαρρυθμίσεως ἐπὶ τῶν τιμῶν (ἐπιδράσεις μειω-

και επί τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῆς δραχμῆς), θὰ ἀποκαθίστατο καί ἡ πραγματική εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς ἐπισήμου ἰσοτιμίας τῶν δραχ. 30. Τὸ 1957 ἐξηντλήθησαν καὶ αἱ τελευταῖαι ἐπιδράσεις, ἀπὸ τότε δὲ ἕως τὸ 1960 ὑπῆρξε πλήρης σταθερότης τιμῶν εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἑλλάδα. Τότε βασίμως ὑποστηρίχθη, ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ δολλαρίου ἀνταπεκρίνεται πλήρως πρὸς τὴν ἰσοτιμίαν τῶν ἀγοραστικῶν δυνάμεων. Ἐκτοτε, ἕως σήμερον, μὲ βᾶσιν τὸ 1960 = 100, οἱ δεῖκται τιμῶν καταναλωτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς ΗΠΑ ἐξελιχθησαν ὡς ἑξῆς:

Ἔτη	1960	1961	1962	1963	1964
Ἑλλάς	100	101	101	104	105
Η.Π.Α.	100	101	102	103	104

Ἔτη	1965	1966	1967	1968	1969
				Ἰούλ. - Σεπτ.	
Ἑλλάς	108	114	116	118	118
Η.Π.Α.	106	109	112	117	125

Ἡ κίνησις, λοιπόν, τῶν δεικτῶν τῶν τιμῶν καταναλωτοῦ, ἕως καὶ τὸ 1968, μὲ μικρὰς ἐνδιαμέσους ἀποκλίσεις, ἀκολουθεῖ τὸν ἴδιον ρυθμὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς ΗΠΑ. Τὰ νομίσματά των ὑφίστανται τὴν ἰδίαν ὑποτίμησιν καὶ ἐπομένως, ἡ σχέσηις τῶν ἀγοραστικῶν δυνάμεων, παραμένει ἀμετάβλητος εἰς τὸ ἐπίπεδον δολλαρίου 1 = δραχ. 30. Κατὰ τὸ 9μηνον τοῦ 1969 ὅμως, μὲ τὰς πληθωριστικὰς πιέσεις εἰς τὰς ΗΠΑ, ὁ δείκτης ἀπὸ 117 ἀυξάνει εἰς τὸ 126 (αὐξήσις 7%), ἐνῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα παρέμεινεν ἀμετάβλητος εἰς τὸ 118. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἀγοραστικὴ δύναμις π.χ. δραχ. 3.000 εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦτο ἡ ἴδια τὸ 1968 καὶ τὸν Ἰούλ. - Σεπτ. 1969, ἐνῶ εἰς ΗΠΑ, τὸ μὲν 1968 ἦτο ἰσοδύναμος πρὸς τοιαύτην δολλαρίων 100, ἐνῶ τὸ 1969, μὲ δολλαρίων 107. Οὕτως, ἡ σχέσηις τῶν ἀγοραστικῶν δυνάμεων, ἡ ἕξ αὐτῶν πραγματικὴ τιμὴ δολλαρίου δὲν εἶναι πλέον

$$\frac{3\ 000}{100} = \text{δραχ. } 30, \text{ ἀλλὰ } \frac{3\ 000}{107} = \text{δραχ. } 28.$$

Ἐκ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ συντηρητικωτέρου ὑπολογισμοῦ προκύπτει, ὅτι ἡ δραχμὴ εἶναι ἕνα νόμισμα ἐλαφρῶς, ἀλλὰ πάντως οὐσιαστικῶς, ὑπερτιμημένον ὡς πρὸς τὴν ἐπίσημον τιμὴν. Εἶναι ὅμως πιθανόν, ἡ τοιαύτη διαφορὰ νὰ εἶναι προσωρινή, διότι ἡ ἐφαρμοζομένη ἀντιπληθωριστικὴ πολιτικὴ εἰς ΗΠΑ σταθεροποιεῖ τὰς τιμὰς καὶ τὴν ἀγοραστικὴν δύναμιν τοῦ δολλαρίου. Ἡ πιθανὴ εἰρήνευσις εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ ἡ σημειωθεῖσα τελευταίως ἀνατίμησις τοῦ δολλαρίου ἔναντι τοῦ χρυσοῦ (ἐπιστροφή τῆς οὐγγιάς ἀπὸ τὰ δολλάρια 42 εἰς τὴν ἐπίσημον ἀπὸ ἐτῶν ἰσοτιμίαν τῶν δολλαρίων 35) θὰ τὸ ἐπαναφέρουν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὴν προηγουμένην ἰσχυράν του θέσιν, ἡ ὁποία ἐπέτρεπεν εἰς τὰς τιμὰς.

εις Ἀμερικὴν νὰ ἀνέρχονται μὲ πολὺ βραδύτερον ρυθμὸν ἀπὸ ὅ,τι εἰς ὅλας τὰς ἄλλας χώρας. Ἔτσι, θὰ ἰνακτήσῃ συντόμως ἡ ἀγοραστική του δύναμις τὴν θέσιν της ὡς πρὸς μερικὰ ἄλλα σταθερὰ νομίσματα, τὰ ὁποῖα ὅπως καὶ ἡ δραχμὴ, θὰ παύσουν νὰ αἰσθάνονται ὑπερτιμημένα ἀπέναντί του.

Δύναται ἐπομένως νὰ ἐξαχθῇ τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἀπαιτεῖται μικρὰ ἀναμονὴ διὰ τὴν διατύπωσιν ὀριστικῶν συμπερασμάτων καὶ ὅτι τὸ ὄλον πρόβλημα πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἐν τῷ μεταξὺ μὲ ἀκριβέστερα βεβαίως στοιχεῖα. Συγχρόνως πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας, ὅτι μία εἰς τὴν οὐσίαν ὑπερτιμημένη δραχμὴ, δὲν διευκολύνει τὰς ἐξαγωγὰς καὶ τὰ ἄλλα ἐνεργητικὰ στοιχεῖα τοῦ συναλλαγματικοῦ ἰσοζυγίου καὶ ὅτι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἐπιτρέπει εἰς τὰς εἰσαγωγὰς νὰ διαμορφώνωνται εἰς ἐπίπεδον ὑψηλότερον τῆς ἰσορροπίας.

4) Εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, τὸ πυκνοκατοημένον Τόκιο παρουσιάζει δύοις συνθήκας κατοικίας μὲ τὴν Νέαν Ὑόρκην (ἐνοίκιον εἰς τὸ πρῶτον δολλάρια 1.000 καὶ τὴν δευτέραν δολλάρια 900). Ἡ σχέσις τῆς συνολικῆς οἰκογενειακῆς δαπάνης εἰς γιέν καὶ δολλάρια, 781 χιλ. ὡς πρὸς 2 316, δίδει συναλλαγματικὴν ἰσοτιμίαν δολλάριον 1 = 337 γιέν. Ἡ ἀπόκλισις ἀπὸ τὴν ἐπίσημον τιμὴν τῶν 360 γιέν εἶναι μικρὰ καί, ἂν συνδυασθῇ μὲ τὰς γνώμας περὶ ἀνάγκης ὑπερτιμῆσεώς του ὅσον καὶ τὸ μάρκον, θὰ πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι εἰς τὴν περιπτώσειν Ἰαπωνίας καὶ Ἀμερικῆς, παρ' ὅλην τὴν ἀνομοιομορφίαν εἰς τὰς συνθήκας διατροφῆς, ψυχᾶγωγίας κλπ. εἰς τὴν χώραν τοῦ «ἀνατέλλοντος ἡλίου», παρ' ὅλην τὴν «δυτικότητα» τοῦ τύπου τῆς καταναλώσεως, ἡ χρησιμοποιουμένη διὰ τὴν μέτρησιν συνολικῆς οἰκογενειακῆς δαπάνης δὲν δημιουργεῖ προβλήματα. Δὲν δύναται ὁμως νὰ λελθῇ τὸ ἕλιον διὰ τὸ συνθετικόν της στοιχεῖον, τὸ καλάθι μὲ τροφίμα, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν προηγουμένην § 3 μᾶς ὠδήγησεν εἰς ἀντίθετα συμπεράσματα.